

ВЕЛИКА СРБИЈА

НОВИНЕ СРПСКЕ
РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

БЕОГРАД, МАЈ 1998.
ГОДИНА IX, БРОЈ 529
СПЕЦИЈАЛНО ИЗДАЊЕ
БЕСПЛАТАН ПРИМЕРАК

СРБИЈА

ПРЕДЊАЧИ У ЗАШТИТИ МАЊИНСКИХ ПРАВА

**СРДАЧАН ДОЧЕК ДР ВОЈИСЛАВА ШЕШЕЉА У ВОЈВОЂАНСКОМ СЕЛУ
СЕЛЕНЧИ, НАСЕЉЕНОМ СЛОВАЦИМА, ДОКАЗ ЈЕ ПОВЕРЕЊА НАЦИОНАЛНИХ
МАЊИНА У СРПСКУ РАДИКАЛНУ СТРАНКУ**

ВЕЛИКА СРБИЈА

Београд
Француска 31

НОВИНЕ СРПСКЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ

Оснивач и издавач:
др Војислав Шешел

Издање приредио:
Огњен Михајловић

Главни и одговорни уредник:
Синиша Аксентијевић

Заменик главног
и одговорног уредника:
Душан Весић

Редакција:

Момир Марковић,
Мирослав Васиљевић,
Наташа Јовановић, Јадранка Шешел,
Јасминка Олујић,
Александар Вучић,

Жана Живаљевић, Рајко Ђурђевић,
Весна Арсић, Коста Димитријевић,
Драгољуб Стаменковић,

Вељко Дукић,
Дмитриј Јанковић

Секретар редакције:
Љиљана Мијоковић

Технички уредник
и компјутерски прелом:
Северин Поповић

Дизајн корица:
Емил Бели

Лектор:
Зорица Илић

Карикатуре:
Синиша Аксентијевић

Председник Издавачког савета:
др Ђорђе Николић

Потпредседник Издавачког савета:
Петар Димовић

Издавачки савет:

Томислав Николић,
Маја Гојковић, Драган Тодоровић,
Ратко Гонди, др Никола Поплашен,
Стево Драгишић, Зоран Красић,
Милован Радовановић,
Јоргованка Табаковић,
Ратко Марчетић, Владимир Башкот

Шеф дистрибуције:
Зоран Дражиловић

Штампа:
НИГП "АБЦ-ГРАФИКА" д. д.
Влајковићева 8, 11000 Београд

Редакција прима пошту на адресу:
"Велика Србија", Француска 31,
11000 Београд

Тираж: 100.000

Рукописи се не враћају

Новине "Велика Србија" уписане су у Регистар средстава јавног информисања Министарства за информације под бројем 1104, од 5. јуна 1991. године.

Министарство за информације Републике Србије 19. августа 1991. године дало је мишљење број 413-01-551/91-01 да се "Велика Србија" сматра производом из Тарифног броја 8, став 1, тачка 1. али-

ЈАВНИ ПОЗИВ

Владама Сједињених Америчких Држава, Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске, Француске Републике, Савезне Републике Немачке и Републике Италије да нам одговоре – шта то Влада Републике Србије не поштује по питању људских права и грађанских слобода националних мањина које живе у Републици Србији?

Да ли Влада Републике Србије припадницима националних мањина ускрађује право на живот и рад, право на коришћење матерњег језика у јавном животу, право школовања на матерњем језику, право окупљања и договора, право организовања у политичке странке или било које друго право?

Да ли Влада Републике Србије прогони и хапси припаднике националних мањина који се нису огрешили о законе Републике Србије?

Да ли у наведеним земљама неке националне мањине могу да оснивају паралелне органе власти, да не плаћају комуналне дажбине, да возе нерегистроване аутомобиле и да на безброј других начина испољавају грађанску непослушност?

Да ли Владе наведених земаља и свих земаља света имају право да бране и заштите своје грађане од тероризма, сепаратизма и других деструктивних појава?

Да бисмо стекли јасну слику о праву и правди, позивамо Владе Сједињених Америчких Држава, Уједињеног Краљевства Велике Британије и Северне Ирске, Француске Републике, Савезне Републике Немачке и Републике Италије да нам на сва ова питања одговоре најкасније до 15. јуна 1998. године!

Београд,
18. мај 1998. године

Централна отаџбинска управа
Српске радикалне странке

ДЕКЛАРАЦИЈА

УЈЕДИЊЕНИХ НАЦИЈА

О ПРАВИМА ПРИПАДНИКА

НАЦИОНАЛНИХ ИЛИ ЕТНИЧКИХ,

ВЕРСКИХ И ЈЕЗИЧКИХ МАЊИНА

Генерална скупштина,

Потврђујући да је један од основних циљева Уједињених Нација, како је утврђено њеном Повелем, унапређивање и подстицање поштовања људских права и основних слобода свих, без обзира на расу, пол, језик или веру.

Потврђујући веру у основна људска права, у достојанство и вредност људског бића, у једнака права мушкараца и жена и великих и малих народа,

У жељи да унапреде остваривање принципа из Повеле УН, Универзалне декларације о људским правима, Конвенције о спречавању и кажњавању злочина геноцида, Међународне конвенције о укидању свих облика расне дискриминације, Међународног пакта о грађанским и политичким правима, Међународног пакта о економским, социјалним и политичким правима, Декларације о укидању свих облика нетолеранције и дискриминације засноване на вери или уверењима и Конвенције о правима детета као и других односних међународних инструмената који су усвојени на општем или регионалном нивоу и оних закључених између појединачних држава чланица Уједињених нација,

Инспирирана одредбама члана 27. Међународног пакта о грађанским и политичким правима у вези са правима припадника етничких, верских или језичких мањина,

Сматрајући да унапређење заштите права припадника националних или етничких, верских и језичких мањина доприноси политичкој и друштвеној стабилности држава у којима живе,

Истичући да би стално унапређивање и остваривање права припадника националних или етничких, верских и језичких мањина као и интегралног дела развоја друштва у целини и у демократском оквиру заснованом на владавини права, допринело јачању пријатељства и сарадње између народа и држава,

Сматрајући да Уједињене Нације имају значајну улогу у заштити мањина,

Имајући у виду досадашњи рад у оквирима система УН, а посебно у Комисији за људска права, Поткомисија за спречавање дискриминације и заштиту мањина као и у телима основаним сходно Међународним пактовима за људска права и другим релевантним међународним инструментима за људска права, на унапређивању и заштити права припадника националних или етничких, верских и језичких мањина,

Имајући такође у виду значајан посао који обављају међувладине и невладине организације за заштиту мањина и унапређивању и заштити права припадника националних или етничких, верских и језичких мањина,

Свесна потребе да се обезбеди још ефикасније спровођење међународних инструмената у вези са правима при-

падника националних или етничких, верских и језичких мањина,

Проглашава ову декларацију о правима припадника националних или етничких, верских и језичких мањина.

Члан 1.

1. Државе штите егзистенцију и национални или етнички, културни, верски и језички идентитет мањина на њиховим територијама и подстичу услове за унапређење тог идентитета.
2. Државе усвајају одговарајуће законодавне и друге мере како би постигле тај циљ.

Члан 2.

1. Припадници националних или етничких, верских и језичких мањина (у даљем тексту припадници мањина) имају право на своју културу, право да исповедају своју веру, право на своје обреде и на приватну и јавну употребу сопственог језика, слободно и без мешања или неког облика дискриминације.
2. Припадници мањина имају право да ефикасно учествују у културном, верском, друштвеном, економском и јавном животу.
3. Припадници мањина имају право да ефикасно учествују у доношењу одлука на националном и, где је потребно, регионалном нивоу у вези са мањином којој припадају или областима у којима живе, на начин који је у складу са националним законодавством.
4. Припадници мањина имају право да оснивају и одржавају сопствена удружења.
5. Припадници мањина имају право да оснивају и одржавају, без било какве дискриминације, слободне и мирољубиве контакте са другим припадницима њихове групе, са припадницима других мањина као и прекограничне контакте са грађанима других држава са којима су у вези на основу националних или етничких, верских или језичких веза.

Члан 3.

1. Припадници мањина могу да, без икакве дискриминације, појединачно као и у заједници са другим припадницима своје групе, остварују своја права, укључујући она утврђена у овој декларацији.
2. Због остваривања или неостваривања права утврђених у овој декларацији ниједан припадник мањине не може да буде оштећен.

Члан 4.

1. Тамо где је потребно државе предузимају мере за обезбеђивање услова припадницима мањина да у потпуности и ефикасно остварују сва своја људска права и основне слободе без икакве дискриминације и на основу потпуне једнакости пред законом.
2. Државе предузимају мере за стварање повољних услова за омогућавање припадницима мањина да изражавају своје карактеристике и развијају своју културу, језик, веру, традиције и обичаје, осим у случајевима где конкретна пракса представља кршење националног закона и у супротности је са међународним стандардима.
3. Државе треба да предузимају одговарајуће мере тако да, где је то могуће, припадници мањина имају адекватне могућности да науче свој матерњи језик или имају наставу на матерњем језику.
4. Државе, тамо где је потребно, треба да предузимају мере у области образовања како би подстицале познавање историје, традиција, језика и културе мањине које живе на њиховој територији. Припадници мањина треба да имају одговарајуће могућности да стекну знање о друштву као целини.
5. Државе треба да размотре одговарајуће мере тако да припадници мањина могу да у потпуности учествују у економском напретку и развоју своје земље.

Члан 5.

1. Национална политика и програми морају се планирати и спроводити уз дужну пажњу посвећену легитимним интересима припадника националних мањина.
2. Програми сарадње и помоћи између држава морају се планирати и спроводити уз дужну пажњу посвећену легитимним интересима припадника националних мањина.

Члан 6.

Државе треба да сарађују по питањима у вези са припадницима националних мањина, укључујући размену информација и искустава у циљу унапређивања узајамног разумевања и поверења.

Члан 7.

Државе треба да сарађују у циљу унапређивања поштовања права утврђених овом декларацијом.

Члан 8.

1. Ниједном одредбом ове декларације не спречава се испуњавање међународних обавеза државе у вези са припадницима мањина. Државе посебно с добром вољом испуњавају обавезе које су преузеле сходно међународним уговорима и споразумима чије су чланице.
2. Остваривање права утврђених овом декларацијом не ремети уживање опште признатих људских права и основних слобода од стране свих лица.
3. Мере које државе предузимају у циљу обезбеђивања ефикасног уживања права утврђених овом декларацијом не сматрају се *prima facie* супротним принципима једнакости из Опште декларације о људским правима.
4. Ниједном одредбом ове декларације не одобравају се активности супротне циљевима и принципима УН, укључујући суверену једнакост, територијални интегритет и политичку независност држава.

Органи и специјализоване агенције система УН доприносе потпуном остваривању права и принципа из ове декларације у оквиру надлежних области.

Зграда Уједињених нација на Ист Риверу у Њујорку

ДОКУМЕНТИ ОРГАНИЗАЦИЈЕ О ЕВРОПСКОЈ БЕЗБЕДНОСТИ И САРАДЊИ (ОЕБС)

ЗАВРШНИ АКТ КЕБС ИЗ ХЕЛСИНКИЈА (1975)

Поштовање људских права и основних слобода, укључујући слободу мисли, савести, вероисповести и убеђења (VII принцип)

Државе учеснице поштоваће људска права и основне слободе, укључујући и слободу мисли, савести, вероисповести и убеђења, за све, без разлике на расу, пол, језик и веру.

Оне ће унапређивати и подстицати пуно остваривање грађанских, политичких, економских, друштвених, културних и других права и слобода које све проистичу из достојанства урођеног људској личности и која су од битног значаја за њен слободан и пуни развој.

У оквиру овога, државе учеснице признаваће и поштоваће право појединца да исповеда, сам или у заједници са другима, веру или убеђење делујући у складу са оним што му његова сопствена савест налаже.

Државе учеснице на чијој територији постоје националне мањине поштоваће право лица која припадају овим мањинама на једнакост пред законом, пружиће им пуну могућност за стварно уживање људских права и основних слобода и штитиће, на тај начин, њихове легитимне интересе у овој области.

Оне ће стално поштовати ова права и слободе у својим међусобним односима и настојаће заједнички и поједи-

начно укључујући и у сарадњи са УН, да унапреде њихово универзално и ефикасно поштовање.

Оне потврђују право појединца да познају своја права и дужности у овој области и да делују у складу са њима.

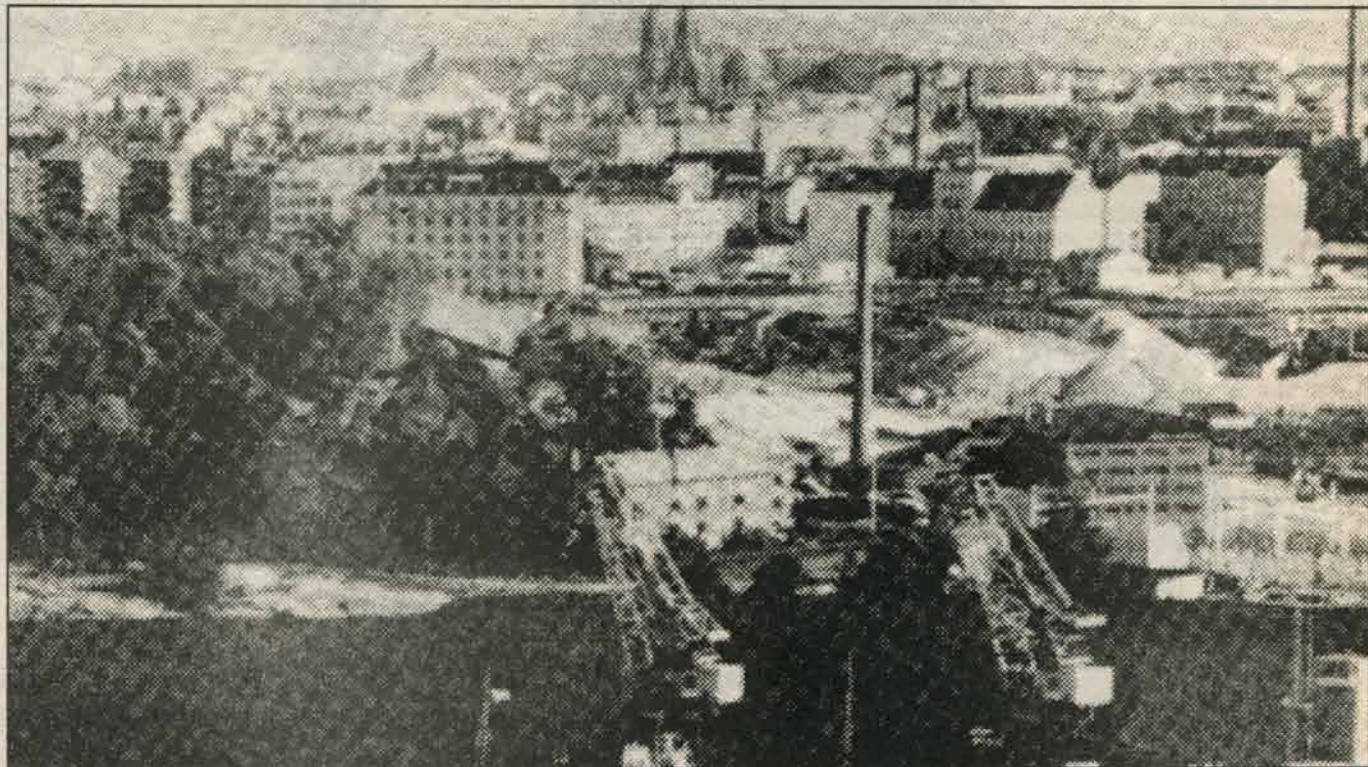
У области људских права и основних слобода државе учеснице ће деловати у складу са циљевима и начелима Повеље УН и са Универзалном декларацијом о људским правима. Оне ће исто тако испуњавати своје обавезе садржане у међународним декларацијама и споразумима из ове области укључујући, између осталог, и међународне пактове о људским правима, уколико су њима везани.

ЗАКЉУЧНИ ДОКУМЕНТ МАДРИДСКОГ САСТАНКА КЕБС (1983)

(11) Оне државе (државе учеснице) такође наглашавају значај сталног напретка у томе да се обезбеде поштовање и стварно уживање права припадника националних мањина, као и заштиту њихових легитимних интереса, као што је предвиђено Завршним актом. (Одељак "Принципи").

ЗАКЉУЧНИ ДОКУМЕНТ БЕЧКОГ САСТАНКА КЕБС (1989)

(18) Државе чланице ће стално улагати напоре у циљу примене одредаба Завршног акта и Закључног документа из Мадрида, које се односе на националне мањине. Оне ће предузети све неопходне законске, административне, пра-

Хелсинки

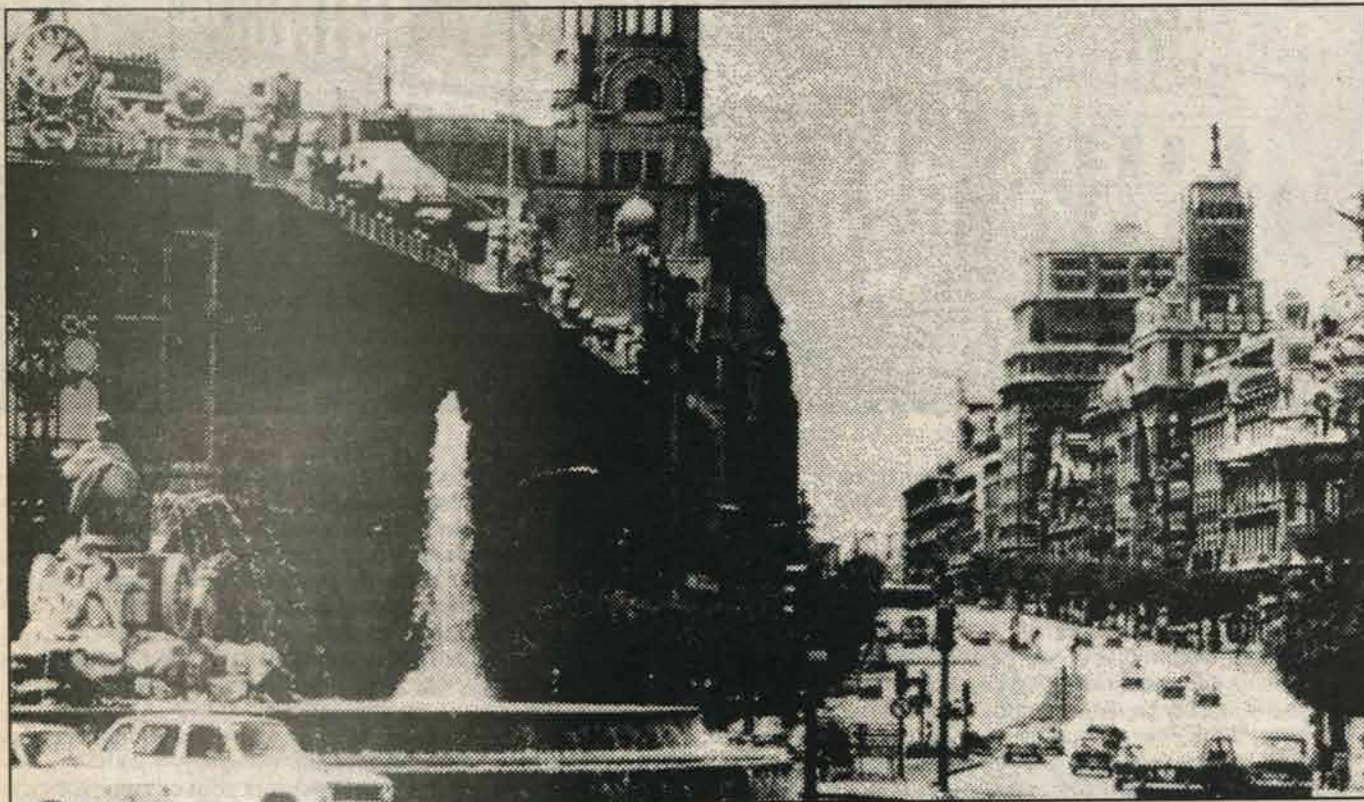
**ДРУГИ САСТАНАК КОНФЕРЕНЦИЈЕ
О ЉУДСКОЈ ДИМЕНЗИЈИ КЕБС,
КОПЕНХАГЕН (1990)**

Општи приступ

(30) Државе учеснице су свесне да питања која се односе на националне мањине могу бити решена на задовољавајући начин само у демократском политичком оквиру заснованом на владавини закона, уз функционисање независног судства. Тај оквир гарантује пуно поштовање људских права и основних слобода, једнака права и положај свих грађана, слободу изражавања свих њихових легитим-

восудне и друге мере и применити одговарајуће међународне инструменте уколико су њима везане, како би се на њиховој територији припадницима националних мањина обезбедила заштита људских права и основних слобода. Оне ће се уздржати од било какве дискриминације против таквих лица и допринеће остваривању њихових легитимних интереса и тежњи у области људских права и основних слобода.

(19) Оне ће штитити и стварати услове за унапређивање етничког, културног, језичког и верског идентитета националних мањина на њиховој територији. Оне ће поштовати слободно уживање права припадника мањина и обезбедиће њихову потпуну једнакост са осталима. (Одељак "Принципи").

Мадрид

(31) Оне ће обезбедити припадницима националних мањина, односно регионалних култура на својим територијама, једнак положај као и другим грађанима у погледу људских контаката, у складу са одговарајућим одредбама Завршног акта и других горе поменутих докумената КЕБС-а, укључујући успостављање и одржавање таквих контаката преко путовања и других облика комуникација, укључујући контакте са држављанима других држава који, као и они, имају заједничко национално порекло, односно културно наслеђе. (Поглавље "Сарадња у хуманитарним и другим областима").

(59) Оне ће обезбедити да припадници националних мањина, односно регионалних култура на њиховој територији, могу неговати и развијати своју властиту културу у свим аспектима, укључујући језик, књижевност, вероисповест и очување културних и историјских споменика и предмета. (Поглавље "Сарадња и размена у области културе").

(68) Оне ће се постарати да припадници националних мањина, односно регионалних култура на њиховој територији, могу подучавати, односно учити о својој култури, укључујући и учење језика, вероисповести и културног идентитета путем преношења с родитеља на децу. (Поглавље "Сарадња и размена у области образовања").

них интереса и тежњи, политички плурализам и друштвену толеранцију и спровођење правних аката којима се постављају ефикасна ограничења против злоупотребе државне власти.

Оне су такође свесне значајне улоге невладиних организација, укључујући политичке партије, синдикате, организације за људска права и верских група у унапређењу толеранције, културне разноликости и решавању питања која се односе на националне мањине.

Оне даље потврђују да је поштовање права припадника националних мањина као дела општепризнатих људских права битан фактор мира, правде, стабилности и демократије у државама учесницама.

(31) Припадници националних мањина имају право да у потпуности и ефикасно остварују своја људска права и основне слободе без икакве дискриминације и уз потпуну једнакост пред законом.

Државе учеснице ће, где је потребно, усвојити посебне мере за обезбеђење пуне једнакости припадницима националних мањина са другим грађанима у остваривању и уживању људских права и основних слобода.

(32) Припадност националној мањини је ствар одређена појединца и такво одређење не може довести ни до каквих неприлика.

Припадници националних мањина имају право на слободно изражавање, чување и развој свог етничког, културног, језичког или верског идентитета и на неговање и

Беч

развој своје културе у свим њеним аспектима, без бојазни од покушаја асимилације против њихове воље.

Посебно имају право:

(32.1) – да слободно употребљавају свој матерњи језик приватно и у јавности;

(32.2) – да оснују и чувају, у складу са националним законодавством, своје просветне, културне и верске институције, организације или удружења, које могу да траже добровољне финансијске и друге доприносе, као и помоћ јавности у складу са националним мањинама;

(32.3) – да исповедају своју веру и врше верске обреде, укључујући стицање, поседовање и употребу верског материјала и обављање верске образовне активности на матерњем језику;

(32.4) – да успоставе и одржавају несметане међусобне контакте у својој земљи, као и контакте ван границе са грађанима других држава, с којима имају заједничко етничко или национално порекло, културно наслеђе или верска убеђења;

(32.5) – да шире, примају и размењују информације на свом матерњем језику;

(32.6) – да оснивају и одржавају организације или удружења у својој земљи и да учествују у међународним невладиним организацијама.

Припадници националних мањина могу остваривати и уживати своја права појединачно, као и у заједници са осталим припадницима своје групе. Лице које припада националној мањини не може имати никакве неприлике због остваривања или неоствривања било којег од тих права.

Обавеза држава учесница

(33) Државе учеснице ће штитити етнички, културни, језички и верски идентитет националних мањина на својој територији и створити услове за унапређење тог идентитета. Предузимаће неопходне мере у том смислу након одговарајућих консултација, укључујући контакте са организацијама или удружењима тих мањина, у складу са процедурама одлучивања у свакој држави.

Све такве мере биће у складу с принципима равноправности и недискриминације грађана односно државе учеснице.

(34) Државе учеснице ће настојати да обезбеде да припадници националних мањина, без обзира на потребе да науче званични језик или језик односно државе, имају адекватне могућности, за наставу матерњег језика или на матерњем језику као и, где је то могуће и неопходно, за употребу тог језика пред јавним органима у складу с одговарајућим националним законодавством.

У контексту наставе историје и културе у образовним институцијама, узмеће у обзир и историју и културу националних мањина.

(35) Државе учеснице ће поштовати право припадника националних мањина да стварно учествују у јавном животу, укључујући учешће у пословима који се тичу заштите и унапређења идентитета таквих мањина.

Државе учеснице констатују напоре за заштиту и стварање услова за унапређење етничког, културног, језичког и верског идентитета одређених националних мањина путем успостављања, као једног од могућих начина за остварење ових циљева, одговарајућих локалних или аутономних административних органа који одговарају конкретним историјским и територијалним условима тих мањина и који су у складу с политиком односно државе.

(36) Државе учеснице су свесне посебног значаја за све веће међусобне конструктивне сарадње у вези с питањима која се тичу националних мањина. Таква сарадња усмерена је на унапређење међусобног разумевања и поверења, пријатељских и добросуседских односа, међународног мира, безбедности и правде.

Свака држава учесница ће унапређивати атмосферу узамног поштовања, разумевања, сарадње и солидарности међу свим лицима која живе на њеној територији, без обзира на етничку или националну припадност или вероисповест и подстицаће решавање проблема путем дијалога заснованог на принципима владавине закона.

(38) Државе чланице, у својим напорима да штите и унапреде права припадника националних мањина, у потпуности ће поштовати своје обавезе из постојећих конвенција о људским правима и других одговарајућих међународних инструмената и размотриће могућност приступања одговарајућим конвенцијама, уколико то још нису учиниле, укључујући оне којима се обезбеђује право на пријужбе од стране појединаца.

(39) Државе учеснице ће тесно сарађивати у надлежним међународним организацијама којима припадају, укључујући Уједињене нације и по потреби Савет Европе, имајући у виду рад који је у току у вези с питањима која се тичу националних мањина.

Оне ће размотрити сазивање састака експерата ради темељитог разматрања питања националних мањина.

Обавеза мањина

(37) Ниједна од ових обавеза не може се тумачити тако да подразумева право на бављење било каквом активношћу или на било какав поступак који би био у супротности с циљевима и начелима Повеље Уједињених нација, као и са другим обавезама на основу међународног права или одредаба Завршног акта, укључујући принцип територијалног интегритета држава.

(38) Државе чланице, у својим напорима да штите и унапреде права припадника националних мањина, у потпуности ће поштовати своје обавезе из постојећих конвенција о људским правима и других одговарајућих међународних инструмената и размотриће могућност приступања одговарајућим конвенцијама, уколико то још нису учиниле, укључујући оне којима се обезбеђује право на притузбу од стране појединаца.

(39) Државе учеснице ће тесно сарађивати у надлежним међународним организацијама којима припадају, укључујући Уједињене нације и по потреби Савет Европе, имајући у виду рад који је у току у вези с питањима која се тичу националних мањина.

Оне ће размотрити сазивање састанка експерата ради темељитог разматрања питања националних мањина.

(40) Државе учеснице јасно и недвосмислено осуђују тоталитаризам, расну и етничку мржњу, антисемитизам, ксенофобију и дискриминацију против било ког лица, као и прогон на верској и идеолошкој основи. У том контексту признају посебне проблеме Рома (Цигана).

Оне изјављују своју чврсту намеру да појачају напоре у борби против тих појава у свим њиховим облицима и стога ће:

(40.1) Предузети ефикасне мере, укључујући усвајање, у складу са својим уставним системима и међународним обавезама, таквих закона који могу бити неопходни за обе-

збеђивање заштите од свих евентуалних дела којима се подстиче насиље против лица или група, засновано на националној, расној, етничкој и верској дискриминацији, непријатељству или мржњи, укључујући антисемитизам;

(40.2) Посветити се предузимању погодних и адекватних мера за заштиту лица или група које могу бити изложене претњама или актима дискриминације, непријатељства или насиља због свог расног, етничког, културног, језичког и верског идентитета, као и за заштиту њихове имовине;

(40.3) Предузети ефикасне мере, у складу са својим уставним системима, на националном, регионалном и локалном нивоу, у циљу унапређења разумевања и толеранције, посебно у области образовања, културе и информација;

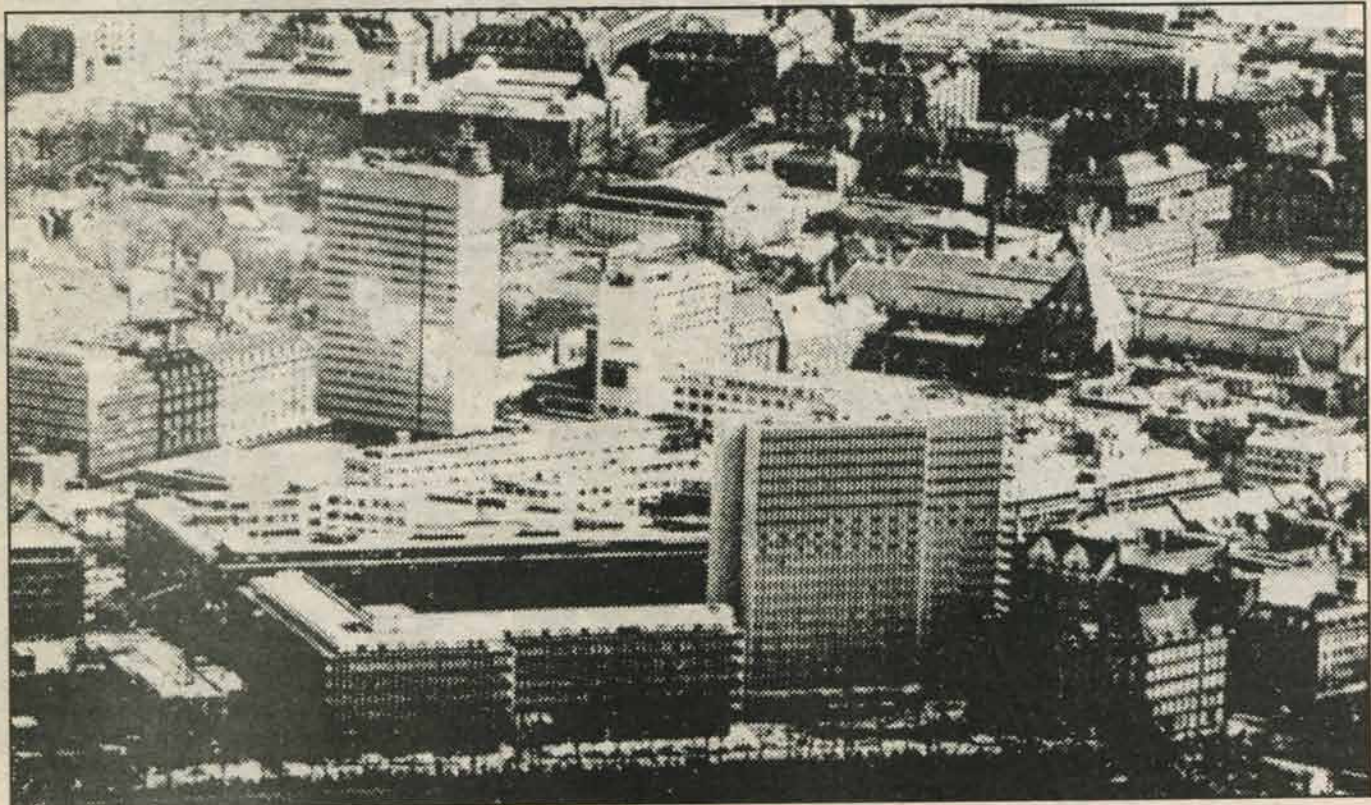
(40.4) Настојати да обезбеде да се у оквиру циљева образовања посебна пажња посвети проблему расних предрасуда и мржње и развоју поштовања различитих цивилизација и култура;

(40.5) Признати право појединца на ефикасне лекове и настојати да признају, у складу са националним законодавством, право заинтересованих лица и група да изнесу и поткрепе притузбе против дела дискриминације, укључујући расистичка и ксенофобична дела;

(40.6) Размотрити могућност приступања, уколико то још нису учиниле, међународним инструментима који се односе на проблем дискриминације и обезбедити пуно поштовање обавеза садржаних у њима, укључујући и оне о подношењу периодичних извештаја;

(40.7) Размотрити такође могућност прихватања оних међународних механизма којима се државама и појединцима омогућава да пред међународна тела изнесу саопштења која се односе на дискриминацију.

(41) Државе учеснице потврђују своју приврженост људској димензији КЕБС и наглашавају њен значај као саставног дела уравнотеженог приступа безбедности и сарадњи у Европи. Сагласне су да су Конференција о људској димензији КЕБС и механизам људске димензије описани у поглављу о људској димензији КЕБС Закључног документа КЕБС из Беча показали своју вредност као методе које унапређују дијалог и сарадњу и помажу у решавању одговарајућих конкретних питања. Оне изражавају уверење да

Копенхаген

они трба да буду настављени и да се развијају као део све ширег процеса КЕБС.

(42) Државе учеснице признају потребу даљег јачања ефикасности процедура описаних у тачкама 1 до 4 Одељка о људској димензији у Закључном документу КЕБС из Беча и у том циљу одлучују:

(42.1) Да у најкраћем могућем времену, али не касније од 4 недеље, пружи писмени одговор на захтеве за информације и на представке у писменој форми од стране других држава учесница сходно тачки 1;

(42.1) Да ће се билатерални састанци, како је наведено у тачки 2, одржати што је могуће пре, по правилу у року од три недеље од дана подношења захтева;

(42.3) Да се уздрже у току билатералног састанка у складу с тачком 2, од изношења ситуација и покретања случајева који нису у вези с темом састанка, осим уколико се обе стране нису о томе сагласиле.

(43) Државе учеснице су проучиле практичне погледе за нове мере које имају за циљ да се побољша спровођење обавеза у вези са људском димензијом КЕБС. У том погледу су размотриле предлоге у вези са слањем посматрача да проуче ситуацију и конкретне случајеве, наименовање известилаца ради истраге и предлагања одговарајућих решења, оснивање Комитета за људску димензију КЕБС, веће ангажовање лица, организација и институција у механизму људске димензије и даље билатералне и мултилатералне напоре за унапређење решавања одговарајућих питања.

Оне одлучују да наставе темељите разговоре на следећим одговарајућим форумима КЕБС о овим и другим предлозима у циљу јачања механизма људске димензије и да размотре усвајање у контексту даљег развоја КЕБС одговарајућих нових мера. Сагласне су да ове мере треба да допринесу постизању даљег ефикасног напретка, ојачају спречавање сукоба и поверење у области људске димензије КЕБС.

(44) Представници држава учесница изражавају своју дубоку захвалност народу и влади Данске за одличну организацију састанка у Копенхагену и за топло гостопримство указано делегацијама које су учествовале на састанку.

(45) У складу са одредбама које се односе на Конференцију о људској димензији КЕБС садржаним у Закључном

документу Бечког састанка у континуитету КЕБС, трећи састанак Конференције одржаће се од 10. септембра до 4. октобра 1991. године у Москви.

ПАРИСКА ПОВЕЉА ЗА НОВУ ЕВРОПУ (1990)

Потврђујемо да ће етнички, културни, језички и верски идентитет националних мањина бити заштићен и да ће припадници националних мањина имати право да слободно изражавају, негују и развијају тај идентитет, без икакве дискриминације и потпуно равноправно пред законом. (Поглавље "Нова ера демократије мира и јединства").

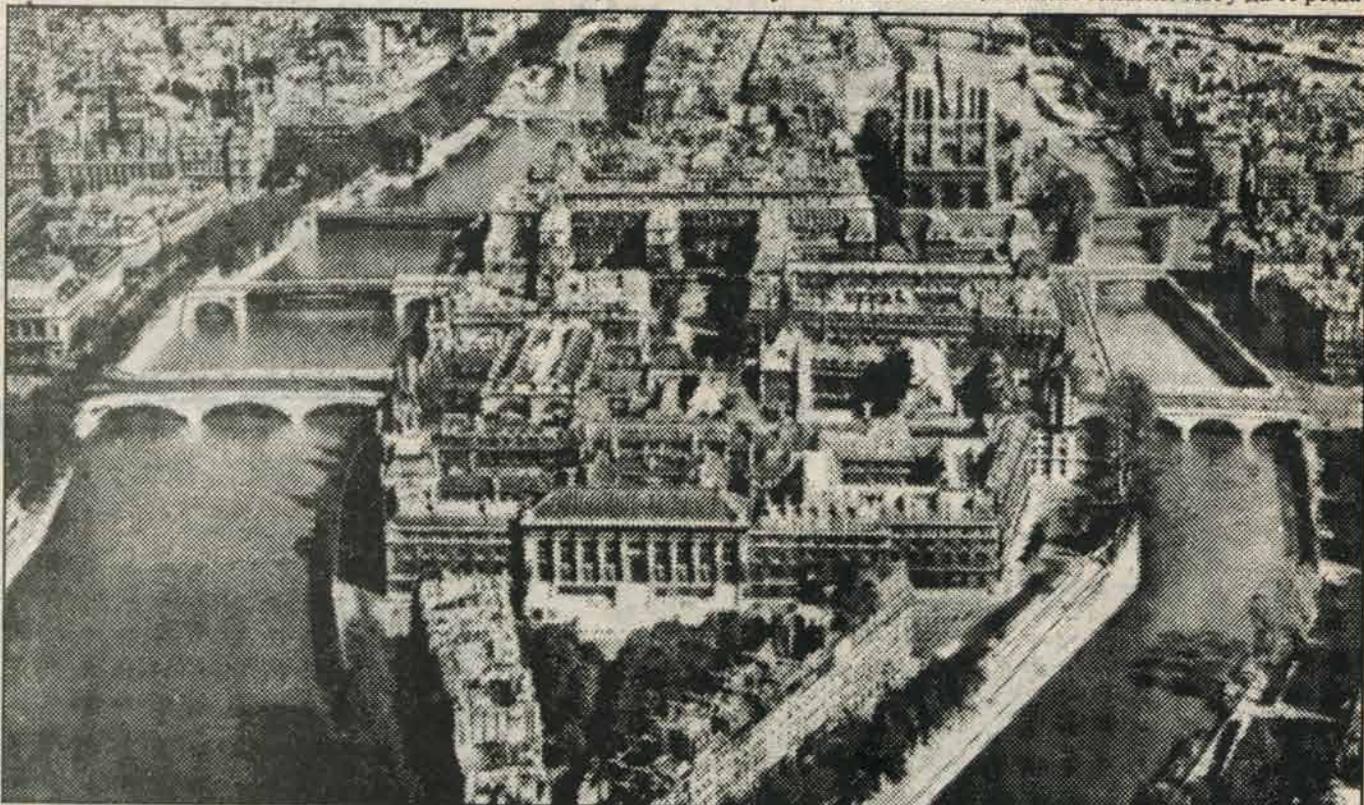
Одлучни да подстичемо богат допринос националних мањина животу наших друштава, преузимамо на себе да се и даље залажемо за побољшање њиховог положаја. Потврђујемо наше дубоко уверење да је за пријатељске односе наших народа, као и за мир, правду, стабилност и демократију потребно заштитити рационални, културни, језички и верски идентитет националних мањина и створити услове за унапређење тог идентитета. Изјављујемо да се питања везана за националне мањине могу решавати на задовољавајући начин једино у демократским политичким оквирима. Надаље, потврђујемо да се права припадника националних мањина у потпуности поштују као део општих људских права. (Поглавље "Смернице за будућност").

ИЗВЕШТАЈ СА САСТАНКА КЕБС О НАЦИОНАЛНИМ МАЊИНАМА, ЖЕНЕВА (1991)

II

Државе учеснице истичу трајан значај темељног праћења спровођења својих обавеза у оквиру КЕБС које се односе на припаднике националних мањина.

Оне истичу да људска права и основне слободе представљају основу за заштиту и унапређење права припадника националних мањина. Оне су такође свесне да питања која се односе на националне мањине могу да се реша-

Париз

Женева

вају на задовољавајући начин само у демократским политичким оквирима на бази владавине права и уз функционисање независног судства. Ови оквири гарантују потпуно постојање људских права и основних слобода, једнака права и статус за све грађане, укључујући припаднике националних мањина, слободно изражавање свих њихових легитимних интереса и тежњи, политички плурализам, социјалну толеранцију и спровођење правних норми које ефикасно ограничавају злоупотребу државне власти.

Питања националних мањина, као и поштовање међународних обавеза и опредељења која се односе на права њихових припадника, су питања од легитимног међународног интереса и према томе не представљају искључиво унутрашњу ствар односне државе.

Они констатују да не морају све етничке, културне, језичке или верске разлике нужно водити стварању националних мањина.

III

Поштујући право припадника националних мањина на ефикасно учешће у јавним пословима, државе учеснице сматрају да када се расправља о проблемима положаја националних мањина у њиховим земљама, оне треба да имају стварну прилику за учешће у томе, у складу са процедуром одлучивања у свакој држави. Оне даље сматрају да одговарајуће демократско учешће припадника националних мањина или њихових представника у одлучивању или консултативним телима представља важан елемент ефикасног учешћа у јавним пословима.

Оне сматрају да треба уложити посебне напоре за решавање конкретних проблема на конструктиван начин и дијалогом путем преговора и консултација у циљу побољшања положаја припадника националних мањина. Оне су свесне да ће унапређење дијалога између држава и између држава и припадника националних мањина бити најуспешније тамо где постоји слободан проток информација и идеја између свих страна. Оне подстичу унилатералне, билатералне и мултилатералне напоре влада да се испитају путеве за унапређење ефикасности у спровођењу обавеза у оквиру КЕБС које се односе на националне мањине.

Државе учеснице надаље сматрају да се људска права и основне слободе морају поштовати на недискриминаторској основи у целом друштву. У подручјима која углавном насељавају припадници националне мањине, људска права и основне слободе припадника те мањине, припадника већинског становништва односне државе и припадника других националних мањина настањених у тим подручјима биће једнако поштовани.

Оне потврђују да припадници националних мањина имају право да слободно изражавају, чувају и развијају свој етнички, културни, језички или верски идентитет и да негују и развијају своју културу у свим њеним аспектима, без икаквих покушаја асимилације против њихове воље.

Оне ће омогућити надлежним органима да обавесте Уред за слободне изборе о свим планираним општим изборима на њиховим територијама, укључујући оне на нивоу нижем од националног. Државе учеснице ће благовремено размотрити, у границама закона, присуство посматрача на изборима који нису национални, укључујући и у подручјима настањеним националним мањинама, и настојаће да олакшају њихов долазак.

IV

Државе учеснице ће створити услове да припадници националних мањина имају једнаке могућности за ефикасно учешће у јавном животу, привредним активностима и изградњи њихових друштава.

У складу са тачком 31. Документа из Копенхагена, државе учеснице ће предузети потребне мере у циљу спречавања дискриминације појединаца, посебно у вези са запошљавањем, становањем и образовањем, по основу припадности или неприпадности националној мањини. У том контексту, оне ће предвидети, ако то већ нису учиниле, ефикасан лек за појединце који су били дискриминисани по основу припадности или неприпадности националној мањини, укључујући стављање на располагање широког спектра административних и судских лекова појединим жртвама дискриминације.

Државе учеснице су уверене да очување вредности и културног наслеђа националних мањина захтева учешће припадника тих мањина и да су толеранција и поштовање

различитих култура од суштинског значаја у том погледу. У складу с тим оне потврђују значај уздржавања од ометања стварања културних добара који се односе на националне мањине, укључујући и оне које стварају њихови припадници.

Државе учеснице потврђују да ће припадници националне мањине уживати иста права и имати исте грађанске обавезе као и остало становништво.

Државе учеснице поново потврђују значај усвајања, где је то потребно, посебним мерама да би се припадницима националних мањина обезбедила потпуна једнакост са осталим грађанима у остваривању и уживању људских права и основних слобода. Оне надаље подсећају на потребу предузимања потребних мера у циљу заштите етничког, културног, језичког и верског идентитета националних мањина на својој територији и стварања услова за унапређење тог идентитета; такве мере биће у складу с принципима једнакости и недискриминације у односу на друге грађане одговарајуће државе учеснице.

Оне потврђују да су такве мере, које, између осталог, узимају у обзир историјско и територијално порекло националних мањина, посебно значајне у подручјима где се успостављају демократске институције, а о питањима националних мањина се посебно води рачуна.

Свесне различитости и разноврсности уставних система међу њима, због чега ниједан појединачан приступ не мора нужно бити опште прихватљив, државе учеснице са интересовањем констатују да су неке од њих постигле позитивне резултате на одговарајући демократски начин, између осталог путем:

– саветодавних тела и тела у којима се доносе одлуке у којима су заступљене мањине, посебно у вези са образовањем, културом и вером,

– изабраних тела и скупштина за питања националних мањина,

– локалне и аутономне администрације, као и аутономије на територијалној основи, укључујући постојање консултативних, законодавних и извршних тела изабраних путем слободних и периодичних избора,

– самоуправе националне мањине у вези са питањима која се тичу њеног идентитета у ситуацијама када је аутономија на територијалној основи неприменљива,

– децентрализованих или локалних облика власти, – билатералних и мултилатералних споразума и других аранжмана у вези са националним мањинама,

– обезбеђивања припадницима националних мањина адекватних врста и нивоа образовања на матерњем језику уз дужно поштовање броја и географске распрострањености и културних традиција националних мањина,

– финансирања учења језика мањина од стране осталог становништва, као и укључивање језика мањина у уставне заштите школе наставног кадра, посебно у подручјима настањеним припадницима националних мањина,

– у случајевима где настава из одређеног предмета на њиховој територији није обезбеђена на језику мањина на свим нивоима, предузимања неопходних мера за налажење начина за преузимање диплома издатих у иностранству за студије завршене на том језику,

– оснивања владиних истраживачких агенција за преиспитивање законодавства и дистрибуцију информација које се односе на једнака права и недискриминацију,

– обезбеђивања финансијске и техничке помоћи припадницима националних мањина које желе да остварују своје право на оснивање и вођење сопствених образовних, културних и верских установа, организација и удружења,

– владине помоћи за решавање локалних тешкоћа у вези с дискриминаторском праксом (нпр. сервисе за односе међу грађанима),

– подстицање напора локалних заједница за успостављање основних односа између заједница мањина, између већинских и мањинских заједница и између суседних заједница које имају заједничке границе, с циљем да се допринесе спречавању настајања локалних напетости и решавања сукоба мирним путем у случају да до њих дође,

– подстицања оснивања мешовитих комисија, међудржавних или регионалних, у циљу олакшавања трајног дијалога између заинтересованих пограничних подручја.

Државе учеснице сматрају да ови или други приступи, појединачно или у комбинацији, могу бити од помоћи у побољшању стања националних мањина на њиховим територијама.

Москва

V

Државе учеснице поштују право припадника националних мањина да остварују и уживају своја права, самостално или у заједници са другима, да оснивају и воде организације и удружења у оквиру своје земље и да учествују у међународним невладиним организацијама.

Државе учеснице потврђују, и неће отежавати остваривање права припадника националних мањина, да оснивају и воде сопствене образовне, културне и верске установе, организације и удружења.

С тим у вези, оне су свесне важне и виталне улоге коју појединци, невладине организације и верске и друге групе имају у подстицању разумевања између различитих култура и у побољшавању односа на свим нивоима друштва, као и преко међународних граница.

Оне сматрају да запажања из прве руке и искуство таквих организација, група и појединаца могу бити од велике вредности у унапређењу остваривања обавеза у оквиру КЕБС које се односе на припаднике националних мањина. Оне ће стога подстицати и неће отежавати рад таквих организација, група и појединаца и поздрављају њихов допринос на овом пољу.

VI

Државе учеснице, забринуте због ширења аката расне, етничке и верске мржње, антисемитизма, ксенофобије и дискриминације, истичу своју решеност да трајно осуде такве акте против било кога.

У том контексту, оне потврђују признавање посебних проблема Рома (Цигана). Оне су спремне да предузму ефикасне мере у циљу пружања потпуно једнаких могућности Ромима који редовно бораве у њиховој држави као и осталом становништву. Такође ће подстицати истраживања и студије у вези са Ромима и посебним проблемима с којима се они суочавају.

Оне ће предузимати ефикасне мере за унапређење толеранције, разумевања, једнаких могућности и добрих односа између појединаца различитог порекла у оквиру њихове земље.

Поред тога, државе учеснице ће предузимати ефикасне мере, укључујући усвајање, у случају да то већ нису учиниле, у складу са својим уставним законом и међународним обавезама, закона којим се забрањују акти који значе подстицање на насиље засновано на националној, расној, етничкој или верској дискриминацији, непријатељству или мржњи, укључујући антисемитизам, као и мере за примену таквих закона.

Поред тога, у циљу постизања вишег нивоа јавне свести о предрасудама и мржњи, побољшања спровођења закона против кривичних дела учињених из мржње и унапређења на други начин напора за решавање проблема мржње и предрасуда у друштву, оне ће предузимати напоре за прикупљање, редовно објављивање и давање на увид јавности, података о кривичним делима на својим територијама која су заснована на расним, етничким или верским предрасудама, укључујући смернице које се користе за прикупљање таквих података. Ти подаци не би требало да садрже никакве личне податке.

Оне ће се консултовати и размењивати гледишта и информације на међународном нивоу, укључујући и на будућим састанцима КЕБС, о кривичним делима која представљају доказ о предрасудама и мржњи.

VII

Уверене да су за заштиту права припадника националних мањина неопходни слободан проток информација и размена идеја, државе учеснице истичу значај комуникације између припадника националних мањина без мешања јавних органа и без обзира на границе. Остваривање таквих права може да подлеже само оним ограничењима која су предвиђена законом и у складу са међународним стандардима. Оне потврђују да ниједан припадник националне мањине, само због тога што припада тој националној мањини, неће подлежати кривичним или административним

санкцијама због контаката у оквиру своје сопствене земље или ван ње.

Што се тиче приступа средствима информисања, оне неће вршити дискриминацију против било кога по основу етничких, културних, језичких или верских критеријума. Оне ће ставити на располагање информације које помажу електронским средствима информисања да у својим програмима узму у обзир етнички, културни, језички и верски идентитет националних мањина.

Оне потврђују да успостављање и одржавање несметаних контаката између припадника националних мањина, као и прекограничних контаката припадника националних мањина с особама истог етничког или националног порекла, културног наслеђа или верског убеђења, доприноси узајамном разумевању и унапређењу добросуседских односа.

Због тога оне подтичу аранжмане о прекограничној сарадњи на националном, верском и локалном нивоу, између осталог, на локалним граничним прелазима, очување и посете културних и историјских споменика и знаменитости, туризам, побољшање саобраћаја, привреду, омладинску размену, заштиту животне средине и оснивање регионалних комисија.

Оне ће такође подстицати неформалне радне аранжмане (нпр. семинаре, комитете у државама учесницама и између њих) тамо где живе националне мањине, ради разматрања питања, размене искуства и подношења предлога о питањима која се односе на националне мањине.

У циљу побољшања своје обавештености о стварном стању националних мањина, државе учеснице ће, на добровољној бази, дистрибуирати, преко Секретаријата КЕБС, другим државама учесницама информације о стању националних мањина на својим територијама, као и изјаву о националној политици у том погледу.

Државе учеснице ће код Секретаријата КЕБС депоновати примерке прилога поднетих на пленарној седници Састанка експерата КЕБС-а о националним мањинама за које желе да се ставе на располагање јавности.

VIII

Државе учеснице поздрављају позитиван допринос предтавка Уједињених нација и Савета Европе женевском Састанку експерата о националним мањинама. Оне констатују да ће рад и активности ових организација бити од трајног значаја за разматрање питања националних мањина у оквиру КЕБС.

Државе учеснице констатују да одговарајући механизми КЕБС могу бити од значаја за решавање питања у вези са националним мањинама. Поред тога, оне препоручују да се на трећем састанку Конференције КЕБС о људској димензији размотри проширење механизма о људској димензији. Оне ће подстицати учешће појединаца у заштити њихових права, укључујући права припадника националних мањина.

На крају, представници држава учесница траже од извршног секретара Састанка да овај извештај достави трећем састанку Конференције КЕБС о људској димензији.

ТРЕЋИ САСТАНК КОНФЕРЕНЦИЈЕ О ЉУДСКОЈ ДИМЕНЗИЈИ КЕБС, МОСКВА (1991)

(37) Државе учеснице потврђују одредбе и обавезе из свих докумената КЕБС, посебно Документа са састанка Конференције о људској димензији КЕБС у Копенхагену, у вези са питањима која се односе на националне мањине и права припадника тих мањина, те извештај са састанка експерата КЕБС о националним мањинама у Женеви, и залажу се за њихову пуну и што скорију примену. Оне сматрају да ће посебно примена нових и проширених механизма и процедура КЕБС допринети даљој заштити и унапређењу права припадника националних мањина.

ОКВИРНА КОНВЕНЦИЈА ЗА ЗАШТИТУ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА

Државе чланице Савета Европе и друге државе, потписнице ове оквирне Конвенције,

Узимајући у обзир да Савет Европе тежи постизању већег јединства између чланица у циљу очувања и остваривања идеала и принципа који представљају њихово заједничко наслеђе;

Узимајући у обзир да је један од начина на који се постиже та тежња очување и даље остваривање људских права и основних слобода;

Желећи да дају континуитет Декларацији шефова држава и влада држава чланица Савета Европе, усвојене у Бечу 9. октобра 1993;

Решене да заштите у оквиру својих односних територија постојање националних мањина;

Узимајући у обзир да су сви потреси у европској историји показали да је заштита националних мањина од суштинског значаја за стабилност, демократску сигурност и мир на овом континенту;

Узимајући у обзир да плуралистичко и истински демократско друштво не само да треба да поштује етнички, културни, језички и верски идентитет сваког припадника националне мањине, већ да треба да створи одговарајуће услове који им омогућавају да изразе, очувају и развију свој идентитет;

Узимајући у обзир да је стварање климе толеранције и дијалога неопходно да би се омогућило да културне различитости не буду извор и фактор поделе већ обогаћивања сваког друштва;

Узимајући у обзир да остваривање толерантне и просперитетне Европе не зависи искључиво од сарадње између држава, већ да захтева и прекограничну сарадњу између локалних и регионалних власти, који неће ићи на штету устава и територијалног интегритета сваке државе;

Поштујући Конвенцију за заштиту људских права и основних слобода и њених Протокола;

Поштујући обавезе у погледу заштите националних мањина из конвенција и декларација Уједињених нација и докумената Конференције о европској безбедности и сарадњи, посебно Документ из Копенхагена од 29. јуна 1990;

Решене да дефинишу принципе које треба поштовати и обавезе које проистичу из њих, у циљу обезбеђивања, у државама чланицама и другим таквим државама које би могле постати стране потписнице овог инструмента, ефикасну заштиту националних мањина и права и слобода припадника тих мањина, у оквиру владавине права, поштујући територијални интегритет и национални суверенитет држава;

Одлучне да спроведу принципе уграђене у ову оквирну Конвенцију путем националних законодавстава и одговарајућих владиних политика;

Сагласиле су се о следећем:

Одељак I

Члан 1.

Заштита националних мањина и права и слобода припадника тих мањина чини саставни део међународне заштите људских права, и као таква улази у оквир међународне сарадње.

Члан 2.

Одредбе ове оквирне Конвенције ће бити примењене у доброј вери, у духу разумевања и толеранције и у складу са принципима добросуседства, пријатељских односа и сарадње између држава.

Члан 3.

1. Сваки припадник националне мањине ће имати право да слободно одабере да ли ће бити третиран као такав или не, и никаква дискриминација не сме да проистекне из таквог избора или остваривања права која су повезана са тим избором.
2. Припадници националних мањина могу остварити права и уживати слободе које проистичу из принципа уграђених у ову Конвенцију појединачно или у заједници са другима.

Одељак II

Члан 4.

1. Стране се обавезују да ће припадницима националних мањина гарантовати право једнакости пред законом као и право једнаке заштите законом. У том погледу, свака дискриминација која се заснива на припадности националним мањинама ће бити забрањена.
2. Стране се обавезују да ће усвојити, када је потребно, адекватне мере у циљу унапређивања, у свим областима економског, друштвеног, политичког и културног живота, пуну и ефективну једнакост између припадника националних мањина и припадника већинског народа. У том погледу, посветиће дужну пажњу специфичним условима припадника националних мањина.
3. Мере усвојене у складу са ставом 2. неће се сматрати актом дискриминације.

Члан 5.

1. Стране се обавезују да ће унапређивати услове који су неопходни за припаднике националних мањина да би неговали и развијали своју културу, и да би очували суштинске елементе свог идентитета, односно своју вероисповест, језик, традиције и културно наслеђе.

2. Не прејудуцирајући мере предузете у складу са њиховом општом интеграционом политиком, стране ће се уздржати од политике и праксе која за циљ има асимилацију припадника националних мањина против њихове воље, и штитиће припаднике од сваке акције која за циљ има такву асимилацију.

Члан 6.

1. Стране ће подстицати дух толеранције и међукултурни дијалог и предузети ефикасне мере да би унапредиле узајамно поштовање и разумевање и сарадњу међу свим људима који живе на њиховој територији, без обзира на њихов етнички, културни, језички или верски идентитет, посебно у области образовања, културе и медија.
2. Стране се обавезују да ће предузети одговарајуће мере да заштите лица која могу бити изложена претњама или актима дискриминације, непријатељства или насиља због свог етничког, културног, језичког или верског идентитета.

Члан 7.

Стране ће осигурати поштовање права сваког припадника националне мањине на слободу мирног окупљања, слободу удруживања, слободу изражавања и слободу мишљења, савести или вероисповести.

Члан 8.

Стране се обавезују да ће поштовати право сваког припадника националне мањине да испољава своју вероисповест или верско убеђење, као и право да оснива верске институције, организације и удружења.

Словачко домаћинство у Ковачици

Члан 9.

1. Стране се обавезују да ће признати да право на слободу изражавања сваког припадника националне мањине обухвата слободу мишљења и примања и давања информација и идеја на језику мањине, без мешања јавних органа и без обзира на границе. Стране ће обезбедити, у оквиру својих правних система, да припадници националних мањина не буду предмет дискриминације у свом приступу медијима.
2. Став 1. неће спречити стране да захтевају дозволе, без дискриминације и на основу објективних критеријума, за радио и телевизијско емитовање или кинематографска предузећа.
3. Стране неће спречавати да припадници националних мањина оснивају и користе штампана гласила. У правним оквирима радио и телевизијског емитовања, обезбедиће, колико год је то могуће, и узимајући у обзир одредбе става 1, да се припадницима националних мањина омогући да оснивају и користе сопствене медије.
4. У оквиру својих правних система, стране ће усвојити адекватне мере у циљу омогућавања приступа медијима припадницима националних мањина и у циљу унапређења толеранције и омогућавања културног плурализма.

Члан 10.

1. Стране се обавезују да ће поштовати право сваког припадника националне мањине да слободно и без мешања користи језик своје мањине, у приватном и јавном животу, усменим или писаним путем.
2. У областима које традиционално или у великом броју насељавају припадници националних мањина, уколико ти припадници то захтевају и где такви захтеви одговарају стварним потребама, стране ће настојати да обезбеде, колико год је то могуће, услове које би омогућили коришћење језика мањине у односима између њених припадника и административних органа.
3. Стране се обавезују да ће гарантовати право сваког припадника националне мањине да буде информисан брзо, на језику који он разуме, о разлозима за његово хапшење, и о природи и разлозима оптужбе против њега, и да се брани на свом језику, по потреби уз бесплатну помоћ преводиоца.

Члан 11.

1. Стране се обавезују да ће поштовати право сваког припадника националне мањине да користи своје презиме (очево име) и лично име на језику мањине и право на њихово званично признавање, у складу са модалитетима које пружа њихов правни систем.
2. Стране се обавезују да ће поштовати право сваког припадника националне мањине да истиче натписе и друге информације личне природе написане на писму језика те мањине у јавности.
3. У областима које традиционално насељава велики број припадника националне мањине, стране ће настојати, у оквиру својих правних система, укључујући, где су применљиви, споразуме са другим државама, и узимајући у обзир њихове специфичне услове, да истакну традиционалне локалне називе, имена улица и друге топографске знаке намењене јавности такође на језику мањине, тамо где у довољној мери постоји потреба за таквим знацима.

Члан 12.

1. Стране ће, када је потребно, предузети мере у области образовања и истраживања да би подстакле стицање знања о култури, историји, језику и вероисповести својих националних мањина и већинског народа.

- У том контексту, стране ће између осталог обезбедити одговарајуће могућности за обуку наставника и приступ уџбеницима, и омогућити контакт између ученика и наставника из различитих заједница.
- Стране се обавезују да ће унапређивати равноправне могућности за доступност образовања на свим нивоима припадницима националних мањина.

Члан 13.

- У оквиру својих образовних система, стране ће поштовати право припадника националних мањина да оснују и управљају својим приватним институцијама за образовање и обуку.
- Остваривање овог права неће изискивати никакву финансијску обавезу страна.

Члан 14.

- Стране се обавезују да ће поштовати право сваког припадника националне мањине да учи језик своје мањине.
- У областима које традиционално или у великом броју насељавају припадници националних мањина, уколико у довољној мери постоји потреба, стране ће настојати да обезбеде, колико год је то могуће и у оквиру својих образовних система, да припадници националних мањина имају једнаке могућности да буду подучавани на језику мањине или да се настава изводи на том језику.
- Став 2. овог члана ће бити примењен тако да не иде на штету учења званичног језика или наставе на овом језику.

Члан 15.

Стране ће створити неопходне услове за ефикасно учење припадника националних мањина у културном, друштвеном и економском животу и у јавним пословима, посебно у онима који се њих тичу.

Члан 16.

Стране ће се уздржати од мера које мењају пропорције популације у областима које насељавају припадници националних мањина, и оних које за циљ имају ограничавање права и слобода које проистичу из принципа уграђених у ову оквирну Конвенцију.

Члан 17.

- Стране се обавезују да се неће мешати у права припадника националних мањина да успоставе и одржавају слободне и мирне контакте са лицима која законито бораве у другим државама, посебно онима са којима имају заједнички етнички, културни, језички и верски идентитет, или заједничко културно наслеђе.
- Стране се обавезују да се неће мешати у права припадника националних мањина да учествују у активностима невладиних организација, на националном и међународном нивоу.

Члан 18.

- Стране ће настојати да закључе, по потреби, билатералне и мултилатералне споразуме са другим државама, посебно суседним државама, у циљу обезбеђивања заштите припадника односних националних мањина.
- По потреби, стране ће предузети мере да подстакну прекограничну сарадњу.

Члан 19.

Стране се обавезују да ће поштовати и применити принципе уграђене у ову оквирну Конвенцију, утврђујући, по потреби, само она ограничења или одступања која пружају међународни правни инструменти, посебно Конвенција за заштиту људских права и основних слобода, у мери у којој се то тиче права и слобода које проистичу из наведених принципа.

Одељак III

Члан 20.

У остваривању права и слобода које проистичу из принципа утемељених овом оквирном Конвенцијом, сваки припадник националне мањине ће поштовати национално законодавство и права других, посебно припадника већинског дела становништва или других националних мањина.

Члан 21.

Ништа из ове оквирне Конвенције неће бити протумачено као наговештај права да се делује или врши било које дело супротно основним принципима међународног права и посебно суверене једнакости, територијалног интегритета и политичке независности држава.

Члан 22.

Ништа из ове оквирне Конвенције неће бити протумачено као ограничење или одступање од било ког људског права или основне слободе које су гарантоване законима било које стране уговорнице или било којим другим споразумом коме је страна приступила.

Девојка из Уздина, Банат

Члан 23.

Права и слободe које проистичу из принципа утемељених овом оквирном Конвенцијом, уколико подлежу одговарајућим одредбама Конвенције за заштиту људских права и основних слобода и њених Протокола, сматраће се да су у складу са наведеним одредбама.

Одељак IV

Члан 24.

1. Комитет министара Савета Европе ће надгледати примену ове оквирне Конвенције коју ће извршити стране уговорнице.
2. Стране које нису чланови Савета Европе ће учествовати у механизму примене, у складу са модалитетима који ће бити утврђени.

Члан 25.

1. У року од годину дана након ступања на снагу ове оквирне Конвенције за страну уговорницу, та страна ће генералном секретару Савета Европе доставити потпуне информације о законодавним и другим мерама предузетим у циљу остваривања принципа утемељених овом оквирном Конвенцијом.
2. Након тога, свака страна ће генералном секретару периодично, када Комитет министара то захтева, доставити све даље релевантне информације о примени ове оквирне Конвенције.
3. Генерални секретар ће Комитету министара доставити поднете информације према условима овог члана.

Члан 26.

1. Приликом процене да ли су адекватне мере које су стране предузеле да би се остварили принципи уграђени у ову оквирну Конвенцију, Комитету министара ће помагати саветодавни комитет, чији ће чланови бити признати стручњаци у области заштите националних мањина.
2. Састав саветодавног комитета и његову процедуру ће утврдити Комитет министара у року од годину дана након ступања на снагу ове оквирне Конвенције.

Одељак V

Члан 27.

Ова оквирна Конвенција ће бити отворена за потписивање држава чланица Савета Европе. До датума ступања на снагу ове Конвенције, она ће такође бити отворена за потписивање било које друге државе коју позове Комитет министара. Она подлеже ратификацији, прихватању или одобрењу. Инструменти о ратификацији, прихватању или одобрењу ће бити депоновани код генералног секретара Савета Европе.

Члан 28.

1. Ова оквирна Конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца по истеку периода од три месеца од датума када су дванаест држава чланица Савета Европе изразиле своју сагласност да буду обавезане Конвенцијом у складу са одредбама члана 27.
2. У односу на све државе чланице које накнадно изразе своју сагласност да се обавежу оквирном Конвенцијом, Конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца по истеку периода од три месеца од датума депоновања инструмента о ратификацији, прихватању или одобрењу.

Члан 29.

1. Након што ова оквирна Конвенција ступи на снагу и након консултовања страна уговорница, Комитет министара Савета Европе може, према одлуци коју донесе већина као што је наведено у члану 20.д Статута Савета Европе, позвати сваку државу која није чланица Савета Европе да јој приступи, а која, иако позвана да потпише у складу са одредбама члана 27. још увек то није учинила, као и сваку другу државу нечланицу.
2. У односу на све државе које су приступиле, оквирна Конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца по истеку периода од три месеца од датума депоновања инструмента о приступању код генералног секретара Савета Европе.

Члан 30.

1. Свака држава може, у време потписивања или депоновања свог инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању, навести територију или територије, за чије међународне односе је она одговорна, на које ће се ова Конвенција применити.
2. Свака држава може било ког каснијег датума, путем декларације упућене генералном секретару Савета Европе, проширити примену ове оквирне Конвенције на било коју другу територију наведену у декларацији. У односу на такву територију, оквирна Конвенција ће ступити на снагу првог дана месеца по истеку периода од три месеца након датума када генерални секретар прими такву декларацију.
3. Свака декларација која буде сачињена у складу са два претходна члана може, у односу на сваку територију наведену у таквој декларацији, бити повучена путем обавештења упућеног генералном секретару. Повлачење ће ступити на снагу првог дана месеца по истеку периода од три месеца након датума када генерални секретар прими такво обавештење.

Члан 31.

1. Свака страна може у било ком тренутку отказати ову оквирну Конвенцију путем обавештења упућеног генералном секретару Савета Европе.
2. Отказивање ће ступити на снагу првог дана месеца по истеку периода од шест месеци од датума када генерални секретар прими обавештење.

Члан 32.

Генерални секретар Савета Европе ће обавестити државе чланице Савета, друге државе потписнице и све државе које су приступиле оквирној Конвенцији, о:

- а) сваком потписивању,
- б) депоновању сваког инструмента о ратификацији, прихватању, одобрењу или приступању;
- ц) датуму ступања на снагу ове оквирне Конвенције у складу са члановима 28, 29. и 30;
- д) сваком другом акту, обавештењу или комуникацији у вези са овом оквирном Конвенцијом.

У потврду чега су доле потписани, прописно за то овлашћени, потписали ову оквирну Конвенцију.

Сачињено у _____, дана _____, на енглеском и француском језику, при чему су оба текста једнако веродостојна, у по једном примерку који ће бити депонован у архиву Савета Европе. Генерални секретар Савета Европе ће доставити оверене копије свакој држави чланици Савета Европе и свакој држави позваној да потпише или приступи овој оквирној Конвенцији.

СТУДИО "СПЕКТРУМ" ЧАЧАК,
9. МАЈ 1998. ГОДИНЕ, ЕМИСИЈА "РАЗГОВОР С ПОВОДОМ"

СРПСКО НЕ!

Србија је у великом грчу због дубоке економске кризе, због социјалне беде, због спољних притисака и настојања западних сила да нам отму Косово и Метохију.

Први пут, после много година, српски народ је у мишљењу био до краја јединствен. Скоро сви Срби су изашли на референдум и гласали НЕ било каквом страном мешању.

Водитељ: Поштовани гледаоци, гледате емисију "Разговор с поводом". Гост у нашем студију вечерас је потпредседник Владе народног јединства Републике Србије, господин др Војислав Шешељ. Питања за нашег госта можете постављати на телефон 45-725. Тема нашег разговора су прилике, боље рећи неприлике на Косову и Метохији, а тема вечерашњег разговора је - Косово наша реалност или - колико вреди српско НЕ. Господине Шешељу, добро вече и добро дошли у студио.

Из ове коже се не може

Др Шешељ: Добро вече, и боље вас нашао.

Водитељ: Ваша идеја о формирању Владе народног јединства је реализована. Додуше, не сто посто, јер неке странке нису ушле у то. Као потпредседника Владе, ја вас молим да за наше гледаоце кажете ваше виђење актуелне српске стварности у светлу свих тешкоћа и зала која су се десила и која су могућа.

Др Шешељ: Србија је у једном великом грчу због дубоке економске кризе, због социјалне беде, због спољних притисака и настојања западних сила да нам отму Косово и Метохију. Очекивали смо ми то годинама већ и Косово је дошло на ред, а западне силе планирају и даље да нам отму Црну Гору, Санџак или Рашку област, и Војводину. Западне силе би хтеле да Србију сведу на границе некадашњег београдског пашалука, па да и у тако осакћаћену Србију доведу на власт неку своју квислиншку гарнитuru. То је наша реалност. Ту реалност углавном нисмо сами скривили. Та реалност нам је наметнута споља. Из ове коже се не може. Преостаје нам да видимо како да се одбранимо, како да издржимо, како да сачувамо оно што је наше и како да изађемо из салашњих невоља.

Историјско НЕ Западу

Водитељ: Очигледно, наша стварност, уместо ведрих и животних тема, наметнула нам је заправо тему вечерашњег разговора - Косово наша реалност или заблуда, или - колико вреди

српско НЕ. За почетак нашег разговора алтернативна одредница теме, да буде прво питање, дакле, господине Шешељу, колико вреди у овом тренутку српско НЕ?

Др Шешељ: Вреди много. Веома много. По први пут после толико година српски народ је био у мишљењу до краја јединствен. Скоро сви Срби су изашли на референдум и гласали НЕ би-

ло каквом страном мешању, а изашли су и многи други грађани Србије, грађани других националности, 75% је био одзив. Када одбијете од тога рецимо 15% Шиптара који нису изашли, ви ћете видети да је веома мали, мањи проценат, занемарљив проценат осталих грађана који се нису одазвали. Што говори да је Србија схватила опасност у којој се наша. Многи од ових гра-

Србија у грчу: косовскометохијску кризу наметнуо Запад

ђана, који скоро никада не излазе на изборе, не гласају ни за једну политичку партију овог пута су изашли и рекли своје НЕ. То НЕ и ова солидарност, ово јединство које је постигнуто у Србији, ојачало је нашу позицију. Лично сам убеђен да су садашњи притисци западних сила много блажи него што би били да није било референдума или да је на референдуму народ одговорио са ДА. Овако, тешко се може против воље народа.

И даље се прети. И даље се иде са неким санкцијама. Ја не знам шта ће су-

Одбрана Србије

Не можете сада са већом дозом сигурности предвидети који ће бити следећи потези западних сила. Ми морамо бити спремни за све њихове потезе. НАТО пакт прети да ће распоредити своје трупе у Албанији. Није то ни нешто што би само по себи нама сметало, али то је једна стална опасност, то је стална претња да ће евентуално покушати да се директно умешају у наше унутрашње односе.

Западне силе потпомажу шингарске сепаратисте, потпомажу и терористе,

обављају директно тај посао заштите границе. Наравно, има и регрута али они су углавном стационирани у неким војним објектима, а ове активности обављају професионални војници који су у стању да изненаде и стручњаке НАТО пакта својом способношћу. И полиција је изузетно способна, специјалним јединицама и јединицама полиције треба одати признање. У крајње отежаним условима постижу добре резултате и успевају да овај тероризам задрже у неким границама које им онемогућавају да попр-

Стабилна Влада: гаранција за опстанак Косова и Метохије у Саставу Србије

тра бити на састанку Контакт групе и није немогуће да нас и сутра изненаде неком блокадом, неким покушајем страног мешања, али мислим да ће се тешко одважити да иду на онако ригорозне санкције какве су уведене 1992. године. Тешко да и сада такве санкције могу проћи кроз Савет безбедност Уједињених нација. Овог пута Русија се до краја супротставила, а претходно противљење Италије и делимично Немачке довело је до ублажавања оног првобитног концепта с којим су изашли Американци и са којим су се сагласили Британци. Француска је, такође, овог пута доста деловала да се на састанку Контакт групе од 25. марта ставови ублаже у односу на оне почетне, са којима су Американци кренули.

наоружавају их, обучавају. Непрекидно захтевају од власти у Србији да повуче војску и полицију са Косова, да смањи број јединица. Они би заправо хтели да ми толико ослабимо полицију па да уместо терористичких активности имамо прави устанак.

Ми на Косову морамо имати управо онолико полиције колико је потребно. И, онолико војске колико је потребно. Ви сте видели, и наша војска и наша полиција свакодневно су изложене нападима, али веома добро реагују. Полиција је имала много жртава а ево појавиле су се и жртве код војске. Погинуо је један официр јуче, али то је оно што се не може избећи.

У сваком случају, настојимо да професионалци обављају овај посао заштите државе. Нема, дакле, никаквог разлога за мобилизацију, нема никаквог разлога за упућивање регрута да

ми облике оружаног устанка. И, ми немамо потребе чак ни да војску мешамо у унутрашње обрачуне, јер када бисмо војску умешали, онда би Запад могао да грди Србију. Не би то било то, али би они тврдили да је у питању оружани устанак, да је грађански рат и тд. и на томе стварали правну основу за нека додатна мешања.

Прљави планови западних сила

Водитељ: Страна мешања редовно су нам се догађала дуги низ година. Да ли је можда до оваквог референдума на коме су грађани рекли одлучно НЕ мешању страним силама, да ли је требало доћи знатно раније и који би то онда био тренутак да се то догоди и да ли смо зато пропустили можда шансу ... јединственог НЕ свих Срба ...

На бранику отаџбине: војска се неће повући са Косова и Метохије

Др Шешел: Можда је требало и раније. Ви знате да се Српска ради лана странка за то залагала и ми смо инсистирали да се сваки педаљ Српске земље брани на исти начин, али сад би било погрешно анализирати шта би било кад би било. Десило се. Сад треба да посматрамо оно што је ту пред нама. Да сагледамо оно што је данас реалност и да чувамо пре свега оно што је још у нашим рукама. Никада не одустајемо да у некој повољној историјској ситуацији повратимо и оно што смо привремено изгубили.

Водитељ: Креатори новог светског поретка како се они називају, кроје политику према Србији и Црној Гори, пошто Савезну Републику Југославију не признају и то по два различита аршина. Према Шиптарима на Косову трећи. Зашто је то тако? Чиме то може да се објасни?

Др Шешел: Можда би било једноставније поставити питање зашто Американци толико мрзе Србе и зашто је цели Запад против Срба. Зато што смо ми Срби традиционални Руски савезници на Балкану, а Американци настоје Русију свести на што мању територију. На нама испробавају оно што би сутра покушали да примене на руском случају, а с друге стране, вероватно су свесни да Русија не може остати вечито на коленима, да ће се једног дана усправити, да ће опет бити велика и моћна империјална сила, и журе се да униште Србију као традиционалног савезника на Балкану, да је бар сведу на што мању територију, како би што

мање значила тој поново великој и моћној Русији. У сваком случају да нас, пре свега, одбију од Јадранског мора, да немамо излаз на море, а онда да нас сведу на што мању површину.

Стратешки циљеви су им, поводом Косова и Метохије, као повољног простора за стационирање трупа НАТО пакта. Американци, поред тога, своју војску треба да повлаче из Немачке. Тамо су имали 300.000 војника. Косово је стратешки веома важно. Ко држи Косово, практично држи цели Балкан.

Сви стратешки правци иду преко Косова, а Војводина је важна у стратешком смислу да због Дунава. Онај ко има Војвину, тај контролише Дунав. И онда се ту преплићу разни пројекти. Пројекти обнове Аустроугарске, стварање подунавске федерације, читав низ других идеја. Све су оне крајње супротстављене нашим националним интересима.

Само слога Србина спасава

Водитељ: Србија, и очигледно Срби, налазе се заиста на једној ветрометини непријатељстава, лажи, обмана, уцена, претњи, не знам како бих све то назвао, затим претње санкцијама. Да ли има и у чему је тај спас, још увек, најалост, разједињеног српског народа.

Др Шешел: Спас Србије је, пре свега, у јединству њених грађана. И, ја мислим да смо постигнувши то јединство остварили нешто што раније нисмо имали. Једну моћну поуку. И сад треба да чувамо то јединство. Стран-

ке ће можда да лутају. Видите, Драшковић је имао једну позицију пре референдума. Подржао је референдум, ту му се мора дати признање. Његова странка и многи СПО-вци су изашли на референдум.

Сада опет видимо, после референдума, неке дисонантне тонове. Треба да нам дође Гонзалес, те наша ће истина победити, као да Запад интересује истина, те не може се пред нашим аргументима.

Мислим да су аргументи били и за Книн и за Сарајево и за многе друге српске градове и села, а овакво понашање оставља ружну слику после референдума, али ја мислим да се народ не да заварати. Да ће се ово јединство по питању Косова очувати у Србији. Убеђен сам да нема те силе која нас може одвратити од чувања Косова и Метохије и нема те уцене која може у српском народу упалити и постићи неки озбиљан ефекат.

Културна аутономија Шиптарима

Водитељ: Ако нам велике силе признају право на решење косовског проблема у оквиру своје куће, да тако кажемо, без страних посредника, каква је пројекција решења косовског питања коју нуди наша Влада?

Др Шешел: Наша Влада као коалициона влада народног јединствак полази од садашњег уставног одређења. Устав предвиђа постојање аутономне покрајине у Србији, то су покрајине

са релативно уским надлежностима. То важи и за Косово и Метохију. То је максимум на који ми можемо пристати. Нема ништа изнад тога. Нема промене Устава, то не долази у обзир.

Ова влада то неће дозволити. Спремни смо да понудимо Шиптарима извесну културну аутономију, и то би све било дато у оквиру овог Устава. Радимо на нови закон о локалној самоуправи.

Шта је битно у свему овоме? Битно је да нађемо решење у коме Шиптари ни на локалном нивоу не могу Србе надгласавати, и друге етничке заједнице. Не може бити мајоризације. И то је овај дводомни или вишедомни систем. Ми Шиптарима нудимо културну аутономију. Ако им се не свиђају наше образовне, културне, информативне, социјалне институције нека формирају своје сопствене, али да их сами финансирају. Ми из буџета финансирамо само тамо где имамо контролу, а за оно што не можемо да контролишемо не дамо ни паре, и то треба да буде јасно, и то је логика.

Запад даје паре само ономе кога контролишу. Ако га не контролише, не да му паре. Што би му давао паре? Ко ће мене сада да натера, јел тако? Народ ме је изабрао да будем у Влади и да одлучујем о народним парама и моје је да најпаметније с њиме располажем. Ако као влада не можемо нешто контролисати, е онда не дамо ни паре. Шта нас онда брига по којим програмима ће они учити у својим школама, је ли тако. Нека они о томе размишљају. И ко ће од њих моћи где да се запосли, с

каком дипломом, то је њихов проблем.

Дежурни кривци

Водитељ: Шиптари траже независну Републику Косово. Свет нас притиска да водимо дијалог са Шиптарима, на који они не долазе. Зато су, по њима, дежурни кривци Срби. Шта се догађа у овом чудном замешатељству?

Др Шешељ: Шта год ми да урадимо криви смо. Шта год да Шиптари ураде, опет смо ми криви. То је логика западних сила. Они нас нападају што се наша полиција обрачунава са терористима, они нас нападају што наша војска штити границе државе, и кажу да је дошло до прекомерне употребе силе. Значи, требало би да будемо нежнији, уместо да војска дочека митраљезима албанске терористе који илегално, под пуном ратном опремом прелазе границу. Или је, можда, требало полиција на албанске терористе, до зуба наоружане, да крене пендрецима, палицама. Видите, то је чудна логика. Наравно, да нам не вреди аргументација. Ниједан аргумент код њих не пада. Шта год да кажете као аргумент они терају своје. Уопште вас не слушају када говорите.

Шта то, у ствари, хоће Америка?

Водитељ: На светској позорници, све више уз подршку, Шиптарима долази до изражаја тежња да им се да више у статусу мањине, далеко изнад свет-

ских стандарда, као евентуални пут у државност.

Др Шешељ: Они већ имају изнад свих светских стандарда. Ми сад спремамо, или ћемо имати специјално издање "Велике Србије", у редовном броју ћемо објавити јавни позив владама Сједињених Америчких Држава, Велике Британије, Француске, Немачке, Италије, да нам кажу шта је то што пише у документима Уједињених нација, Организације за европску безбедност и сарадњу, или Савета Европе, а односи се на националне мањине, а што се не поштује у нашој земљи. И, објавићемо те документе. У нашој земљи националне мањине имају много више права него што прописују међународни правни акти. Они од нас траже нешто што нигде у свету не постоји. Американци још нису признали Савезну Републику Југославију. Они у својој комуникацији говоре - Србија и Црна Гора. А, сад траже да Косово буде федерална јединица у саставу Југославије коју не признају. Још немамо ни амбасадора тамо.

Већ виђени сценарио – перфидност Вашингтона

Водитељ: Да ли је то сценарио који смо гледали када је у питању Југославија?

Др Шешељ: Зашто то раде? Врло је интересантно зашто то раде. Сада нема никаквог правног основа за шиптарско оцепење. Конференција о европској безбедности и сарадњи, која је одржана негде 70-тих година, усвоји-

Заокружено НЕ ујединило српски народ: спонтано окупљање после референдума

ла је неке правне принципе, правне документе, правне акте. По њима границе успостављене у Европи после Другог светског рата су непроменљиве.

Почетком 90-тих година долази, ипак, до промена тих граница. Ујединила се Немачка, распао се Совјетски Савез, распала се Чехословачка, распала се бивша Југославија. И, очигледно је прекршен главни документ Конференције о Европској безбедности и сарадњи, КЕБС.

И онда су се западне силе досетиле да то изгледа новим правним тумачењем. Како је ишло то ново правно тумачење, по ЕБС-у? Постојале су две немачке државе, источна и западна. Ујединиле су се вољом народа. Заиста је ту била очигледна воља народа.

Немачка је била формално федерација, имала је велики број федералних јединица, а у правној теорији федерација је сложена држава. Федералне јединице су просте државе. Не доводи се у питање, по њиховом мишљењу, ниједна та граница унутрашња, простих држава. Чехословачка се распала на два саставна дела, Чешку и Словачку. Значи, сложена држава, федерација, се распала на две просте државе. Совјетски Савез се распао на 15 држава. Совјетски Савез, као сложена држава, распао се на 15 простих држава. Ту им је још једна ствар ишла на руку, што је Стаљин пристао, после Другог светског рата да га преваре Американци, па је поред Совјетског Савеза убацено у чланице Уједињених нација Украјину или Белорусију. Оне су непрекидно чланице Уједињених нација, што је доказ да је у питању држава.

У нашем случају су ишли на цепање унутрашњих авнојевских граница. И, рекли - су поштујемо ми принципе КЕБС-а, принцип непроменљивости граница у Европи, али када се распрше ове федералне државе, тај принцип се односи на границе простих држава, федералних јединица - њихове границе су непроменљиве и они су се онда тога слепо држали код Републике Српске Крајине, код Републике Српске, односно код бивше Хрватске федералне јединице, бивше босанско-херцеговачке федералне јединице.

Е, сад, на Косову имају проблем. Косово није федерална јединица. Дакле, није проста држава. А, Србија није федерација. Србија је проста држава у оквиру Савезне Републике Југославије, као сложене државе. И, нема правног основа да се мењају границе Србије. Е, сад западне силе то покушавају да промене, знате.

Кажу - не могу се дирати границе Савезне Републике Југославије. Оне остају исте. И - морате наћи мирно решење. И - мора се наћи решење договором. А, нас терају тако у договор да нам завршу руку на леђима, па онако, што више завршу, хоћете-нећете, ми мислимо да ћете ви пристати. Е, тако се понашају према нама. Да би ми сами пристали да Косово и Метохија буде фе-

дерална јединица у оквиру Савезне Републике Југославије. Тада би постао проста држава. Косово постаје држава. Све државне атрибуте би имало. И у некој даљој фази Шиптари изађу на референдум и кажу - ми хоћемо независност. То је тај подмукли план.

У неком времену Американци планирају, ако Косово постане федерална јединица, да тамо инсталишу неки режим који је под њиховом контролом. То би био шиптарски режим. Дошло би до апсолутне мајоризације и Срба, и Турака и Муслимана, и Рома и Египћана и Горанаца и свих који тамо живе.

Планирају да и у Подгорици имају један режим који је под њиховом контролом и да уз та два режима, која контролишу, остваре принудну управу над остатком Србије. И толико би то горко било за Србију, још горе него што је било у Титовој комунистичкој Југославији, да би Србија тражила варијанту да се поцепта та Савезна Република Југославија састављена од три федералне јединице, само да један баласт скине са својих леђа. Да се отараси тога.

Онда би Американци рекли - али, ми смо хтели Савезну Републику Југославију, три равноправне државне јединице, али Србија је ту државу растурила. Ето, то је та перфидна замисао коју смо ми одмах прозрели у старту и којој парирамо како знамо и умемо. Ја сам лично убеђен да радимо на најбољим начин како се у овој прилици уопште може радити.

Тероризам неће проћи

Водитељ: То присуство је, сведошмо господине Шешел, да се на Косову заиста гине из дана у дан, из ноћи у ноћ, пуца се, рањава, да ли је то заправо тај тероризам прерастао у нешто што може да се назове - рат... Албанци већ прелазе преко, читаве формације прелазе преко наше границе, граница наше земље...

Др Шешел: Не, те читаве формације наша војска разбија. Још ниједна читавица формација није прешла. Реч је о терористичким групама. Главна терористичка група, чији је вођа био Адем Јашари, потпуно је уништена. Чак су страдали неки цивили, јер Адем Јашари није дозволио из опкољених кућа да се евакуишу. Погинуле су неке жене, има и деце.

Дакле, лично је Адем Јашари убио свог синовца који је хтео да изађе. Малолетног синовца. Они су држали цивиле као таоце и у очајничком гесту, када су видели да немају излаза поубијали су их, или излагали ватри наше полиције, знате како је, када имате такав оружани обрачун не можете ви у сваком тренутку да размислите ко вам шта подмеће као живи штит.

Ликвидација Адема Јашарија и огромног броја терориста, ту је било преко 60 убијених терориста, деловала је доста дестимулативно на остале

шиптарске сепаратисте. Унела је страх у њихове редове, многи од њих почињу да размисљају - за кога гину, јер са ове стране је тврдо, вруће. Није као, знате, кад кашика падне у мед, него у сваком тренутку - глава у торби, екзистенцијални ризик. И, исплати ли се тај ризик?

И, код људи се појављује таква сумња, јер многи Шиптари сада живе добро на Косову и Метохији, неупоредиво боље него у Албанији. Огромне куће су сазидали, контролишу шверц девиза, дрогом, оружјем, итд. Узурпирани су плодни зељу и слично. И, та сумња их сада све више раздире. И, зато је дошло до расцепа у Руговиној странци, у Демократском савезу Косова, то је највећа шиптарска политичка партија. Тотални расцеп је у њој.

А, друго, Шиптари сада избегавају директне окршаје са полицијом. Добили су по носу, и шиптарски терористи се више не усуђују да то раде. Шта сада раде? Сада праве заседе. Појединачно, или у групама, најчешће у тројкама, и ликвидирају с леђа када налете на некога полицајца, а најчешће, у последње време, ликвидирају своје сународнике који су лојални Србији. Да би још већи страх међу својим, албанским суграђанима изазвали.

Водитељ: Очигледно је да на Косову гину и Срби и Албанци и Шиптари. Имате ли бар приближне податке о каквом односу...

Др Шешел: Албанци и Шиптари то је исто, знате...

Водитељ: Мислио сам на Албанце који прелазе преко границе...

Др Шешел: И ти који прелазе највећи је број оних који су отишли са Косова тамо на обуку, па се враћају са обуке.

Преувеличавање броја Шиптара

Водитељ: Имате ли бар приближне податке који одсликавају однос Шиптара са југословенским пасошем и без њега. То је једно, а да ли би се евенуалним пописом утврдила права структура, које би мере могле и да ли би смела Србија применити, наша Влада, према Шиптарима без нашег држављанства, да ли би се такве мере у очима великих сила у демократском свету, под знацима навода, да тако кажем, демократског, с обзиром да Србија стоји иза њих, могло бити ново угрожавање људских права.

Др Шешел: Не. Они који су без држављанства, када је реч о нашем закону, ако се отреше о наш закон могу бити истог тренутка протерани. Ту не могу ништа. Зашто онда Немци протерују Шиптаре, зашто их протерују Французи, Италијани и остале европске државе. Али, проблем је што наше матичне књиге нису сређене, што су деценијама фалсификоване, знате колико се пута дешавало да умре неки Шиптар па његови сродници по 10 година не

пријављују смрт да би имали пензију.

Или им се роди дете, шиптарско, па га пријаве у 7-8 општина, да изгледа да се родило 7-8-оро уместо једног. Ми морамо ићи на ванредни попис становништва чим се створе услови за то. Морамо ићи на сређивање матичних књига, посебно матичних књига држављана, а и матичних књига рођених и умрлих и морамо ићи на сређивање катастарских и других земљишних књига. То је велики посао.

То је посао који мора да се обави што пре, чим се створе услови, а ја сам

тао такав програм, посебно по питању статуса Косова.

Др Шешељ: Влада народног јединства је формирана од три најјаче парламентарне политичке партије. Четврта није хтела. Хтели су заправо, али је Драшковић постављао услов - ако он улази да ми не уђемо, што би било бесмислено. Ми смо се непрекидно залагали да буду четири партије, до последњег дана. Али, сад шта је, ту је. Немамо ми разлога да сада радимо на националном програму. Знамо ми шта ћемо радити.

Национални програм у Србији је ос-

не пореских закона, смањили смо стопу доприноса на плате и порезе, и порезе на плате са 112 или 124% на 98%, значи за 26 поена смо смањили. То је сада велико оптерећење привреде.

А, ићи ћемо даље у том правцу и нећемо дозволити нека претерана поскупљења. Тамо где буду морале неке корекције цена да се изврше, биће минималне. Да то негде до 10% иде. Тако да заштитимо становништво у социјалном смислу а да створимо услове за подизање плата, јер ако смо смањили стопу доприноса, свако предузеће које добро послује може плате комот-

Логика силе: шта год да Шиптари ураде, Западу су криви Срби

лично убеђен да на Косову и Метохији у овом тренутку не живи више од милион Шиптара. Неки кажу чак до 800 хиљада. И, многи и данас одлазе. Одлазе јер осећају да би могло доћи до неког крвопролића, до нечега, и беже, повлаче се. Нормално, док се не обави попис не можемо знати колико их тачно има. Али, не можемо ићи ни на изборе практично док се то не уради.

Национални програм: просперитет и правда

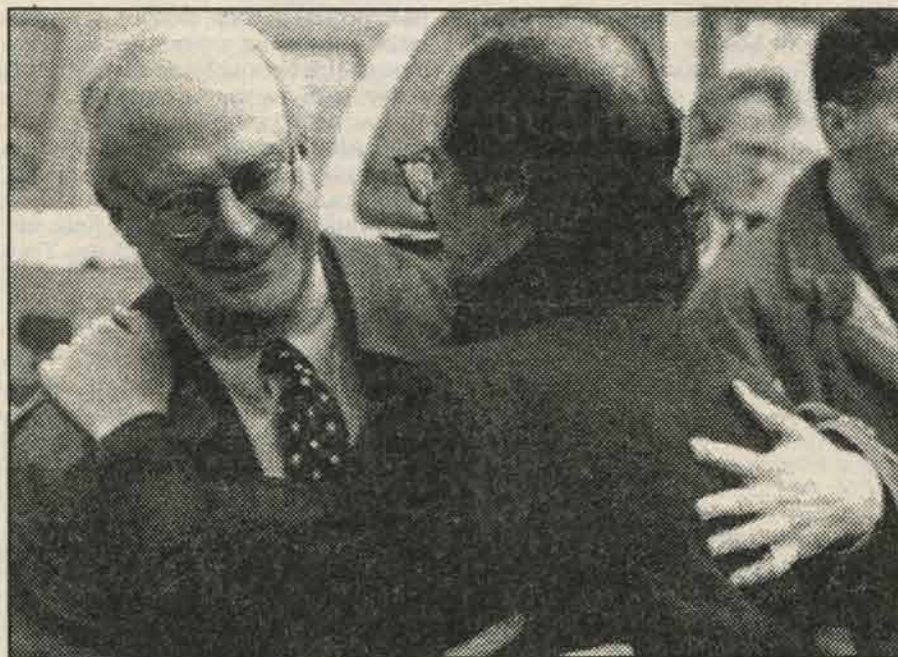
Водитељ: Ви сте се залагали за Владу националног јединства. После њеног формирања и првих искустава у функционисању, какве су ваше процене о стварању јединственог програма, свих странака, или бар најјачих око јединственог националног програма. Шта би по вашем мишљењу обухва-

лобађање и уједињење свих српских земаља, све то јесте. Доста је о томе говорено. И шта ту има - да се пише нешто. Наш национални програм је економски просперитет, наш национални програм је социјална правда. Сада имамо стратегију преживљавања, период одржања, очувања онога што је наше. Очувања Косова пре свега. Стратегију изласка из ове економске кризе, мало по мало, с тешком муком.

Све што радимо, радимо без додатног штампања новца. Чврсто смо заузели став - нема ребаланса буџета, нема додатног штампања новца. А, проблем се морају решавати. Нешто спорије али морају. И, нешто се већ решава. Могу данас по први пут да изјавим, можда је било на дневнику државне телевизије, претпостављам да је већ саопштено, данас је била седница Владе, и напокон смо усвојили оно што смо дуго најављивали - идемо у проме-

но да подигне за 13%. Знате, ако је смањено за 26%, ако се то распоредује на плате, онда 13% иде држави а 13% може повећавати, или неко предузеће може на основу тога да повећа број запослених радника.

Тиме стимулишемо приватни сектор и приватнике који су до сада запошљавали на црно, овим смањивањем стопе пореза и доприноса да пријаве своје раднике, с друге стране сада идемо у акцију откривања радника на црно. Ту ће бити ригорозне казне. Морамо само да средимо и инспекцијске службе и да се оне максимално на томе ангажују. У перспективи идемо даље на обарање стопе доприноса и пореза, али одмах се поставља питање чиме ћете надокнадити овај губитак за буџет - опорезивањем укупног прихода. Свако ко има месечна примања у просеку већа од 1.000 марака мораће

Гелбарт и Ругова: нема правног основа за отцепљење Косова и Метохије

на крају године да плаћа годишњи порез.

Значи, ако је то месечно 1.000 марака, то је 6.000 динара, 72.000 је годишње. До тог нивоа нема плаћања пореза на укупни приход. Ко више од тога прими има по прогресивној стопи да плаћа на крају године. Тешко оном ко не плати. А, прати се све. Значи, прати се све оно што је исплаћено као плата, као ауторски хонорар, преко текућег рачуна, преко жиро рачуна, преко овог и оног - све се прати. И мислим да је то једно правично решење.

Дај боже да ми у најскорије време достигнемо да просечна плата буде 1.000 марака. Али ћемо се начекати да то оставимо. Али зато они који примају изнад 1.000 марака треба више да дају држави, јер с друге стране, ево данас смо усвојили три нове уредбе о субвенцијама цена млека, цена уља и цена хлеба. И хлеб и уље и млеко се продају испод цене, одавно се продају испод цене. Данас смо одлучили да дамо нове субвенције произвођачима и обезбедили смо по 21 милион динара месечно на име тих субвенција, из овог аграрног буџета.

И, шта је наш циљ? До лета да издржимо, нема промена цена основних животних намирница. Па, да видимо онда како ћемо обезбедити паре за откуп пшенице, ако то буде ишло како треба, па ћемо онда даље. Ако буду неке мале корекције цена ићи ћемо на мале корекције. Где мора. Засад се налазимо, налазимо паре и држимо ове основне цене на нивоу на коме су затечене.

Нећемо пристати да нам униште државу!

Водитељ: Сигурно ће, господине Шешел, бити доста питања наших гледалаца у другом делу емисије, где ће

мо одговарати све оно што они буду желели, али да се вратимо још на питање Косова и косовског проблема. Ових дана, а и синоћ, чули смо информацију да је званичник НАТО-а тражио повлачење војске са Косова, и са границе, јер каже - нема никаквих разлога да војска ту уопште буде. А, тероризам се распламсава из часа у час.

Др Шешел: Војска се неће повлачити, не пада нам ни на крај памети да повлачимо полицију. Полиције ће на Косову увек бити онолико колико треба. То је наша земља. Наша територија, наша војска и наша полиција понашају се у складу са Уставом и законима. И, не вреде им ту никакве уцене. Нема ништа од тога. То што сада имамо појачање на граници, знате, зато што је покушано убацивање теро-

риста из Албаније. Нема ниједне претње Албанији да престане са убацивањем терориста, а камо ли да јој санкције заведе. Како бисмо ово стање могли дефинисати? Нама западне силе, углавном Американци, кажу - или пристаните да вас убијемо, или ћемо вам завести санкције. Или - пристаните да вам уништимо државу или ћемо вам завести санкције. Е, па нећемо да пристанемо да нам уништите државу.

Нећемо пристати. Не дамо државу. И, ми не можемо утицати на њихову вољу хоће ли увести санкције или неће. Они су велика сила и то суперсила у правом смислу те речи, сила која доминира целим светом. Али, ми немамо алтернативе. Нама је алтернатива пропаст државе. Ми зато немамо куд. Немамо ... Дакле, морамо издржати.

Морамо бити на све спремни

Водитељ: Многи наши суграђани, и наши гледаоци су замолили да вас питам, с обзиром да се тероризам на Косову распламсава, да ли постоје могућности да се то рашири и на територију Србије, у унутрашњости, и ако се то деси како ће онда Влада реаговати?

Др Шешел: Увек та опасност постоји. Не може се искључити унапред. А, Влада ће реаговати на исти начин како реагује на Косову. Ми и сада имамо неких аката те врсте, додуше у питању су углавном обрачуни међу криминалцима, па то није у тој мери узнемиравало јавност. А, ми имамо и правих политичких - терористичких аката, рецимо, убиство бившег министра унутрашњих послова, односно практично вршиоца дужности министра унутрашњих послова, и полицијског генерала са највише звездица, Радована Стојичића Баце, имамо убиство генералног секретара ЈУЛ-а Тодоровића и имамо још неколико тих правих те

У раљама јачег: западне силе не интересује истина, њих руководе интереси

рористичких аката, добро организованих очигледно, још неоткривених.

Уколико би се и Шиптари приучили таквој активности то би отежало нашу позицију и то би неки степен несигурности унело у наш живот, али ту очекујемо подршку свих грађана. Сви људи треба да буду опрезнији, да све што је сумњиво пријаве полицији, кретање непознатих људи, неко осматрање из аутомобила са узвишења итд. Све оно што личи на припрему плана за неку терористичку активност, поготову у фирмама, људи треба да буду много опрезнији, да имају добру противпожарну заштиту. Најлакше је изазвати пожар, па прикрити трагове. Нанети огромну штету и некала угрозити људске животе. Све сумњиве предмете треба одмах пријављивати

такав се показао и кроз бомбардовање Републике Српске и кроз агресију на Републику Српску Крајину и кроз ове насртаје на нашу земљу и сталних претњи.

Водитељ: Зашто је Америци и западним силама стало до разбијања Србије - то сте већ рекли. Било би интересантно да одговорите и на питање да ли би Америка, њихови интереси стали када би Србију свели рецимо на београдски пашалук.

Др Шешељ: Не би стали. И онда би тражили да над том Србијом влада страна рука. Квислинге би тражили у српским редовима, већ их имају. Имају и оне који се унапред нуде као квислинзи. То су све ове странке које су се супротставиле референдуму. Све оне странке које подржавају шиптарске те-

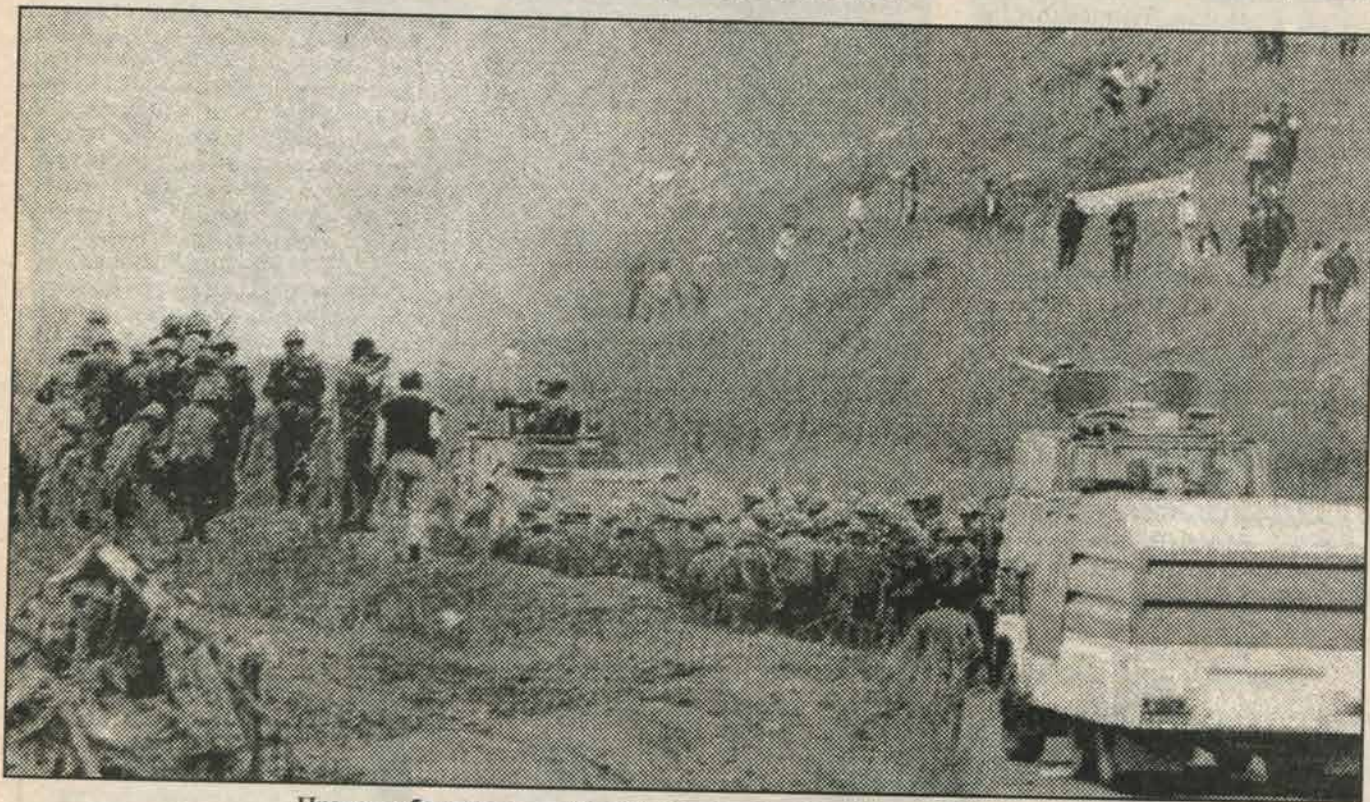
риторија у саставу Србије је и у саставу Југославије. Не може бити и овамо и тамо. То је могло у Титово и Кардељево време, у њиховим лабораторијама октроисаних устава. Данас не може да опстане.

Шта је баби мило...

Водитељ: Синоћ је, господине Шешељ, у емисији Круг, Адем Демаћи изјавио - нећемо аутономију већ независност, заувек сте изгубили Косово, то је готова ствар.

Др Шешељ: Ево чему се он нада. Шта он прижељкује. И што су им обећали. Све док је Косово у нашим рукама нисмо га изгубили.

Прети опасност да га изгубимо. Морамо га чувати. Ја само кажем, ја вам га-

Преко хлеба погачу: шиптарске демонстрације на Косову и Метохији

ти полицији, предмете који могу изазвати неку експлозију, који указују на нешто што може експлодирати итд. Значи, ту има читав низ ствари о којима грађани треба у свако доба да воде рачуна. До сада није било шиптарских терористичких аката у остатку Србије, али ми морамо бити на све спремни. Не можемо то априори искључити или препуштати случају.

Незајажљива Америка

Водитељ: Какво је ваше мишљење о светским чуварима мира, који егзистирају под плаштом разних међународних организација?

Др Шешељ: То нису никакви чувари мира...

Водитељ: Под знацима навода...

Др Шешељ: Постоји један НАТО пакт који је агресивни фактор очигледно,

рористе и сепаратисте. Све оне странке које проглашавају суверенитет Војводине, аутономију Шумадије, аутономију Санџака и тд.

Прошло је време Тита и Кардеља

Водитељ: Србија је у вези Косова рекла НЕ. Шта је то за Црну Гору, и шта ће бити с јединством Србије и Црне Горе по том питању.

Др Шешељ: Србија и Црна Гора су јединствене. Режим у Црној Гори има дисонантне изјаве и поступке по питању Косова и Метохије. Мило Ђукановић отворено тражи стране мешање и тражи да Косово буде аутономија у саставу Србије. Шта то значи? Или је у саставу Србије или је у саставу Југославије. Самим тим што је нека

рантујем да је ова Влада народног јединства своју судбину пре свега за Косово везала. Та влада неће постојати ако не буде у стању са сачува Косово. Ми постојимо као влада, ми у овом саставу постојимо, док је Косово у српским рукама, и ту нема узмицања.

Водитељ: Ево, очигледно је да смо сведоци да на Косову гину Срби али и лојални Шиптари. Како заштити и једне и друге?

Др Шешељ: Заштитићемо их ако уништимо тероризам. Радимо на томе, што би наш народ рекао мучимо муку да то урадимо, али ћемо урадити. Морамо да урадимо. Морамо то до краја до доведемо. Када схвате са Запада да нам не могу отети Косово, они ће одустати. Питање је када ће се то десити. То не можемо да проценимо. Кад схвате Шиптари да нема ништа од тог терориз-

ма одустаће. Слично је било и са акцијама првене армије у Немачкој и првеним бригадама у Италији и Баскијским терористима, треба времена да схвате да не могу терористичким активностима да реализују политичке циљеве. Негде је то дуже трајало негде краће.

Доброг коња не треба мењати

Водитељ: Ево, господине Шешељ, стигло је доста питања. Наш телефон је стално отворен. И подсећам гледаоце на број нашег телефона, да могу постављати и даље питања, јер, господин Шешељ је спреман да одговори на свако питање. Ево, имам питање гледаоца - шта мисле Ђукановић и Ђинђић овим нападом на Српску власт и народ?

Др Шешељ: Ја мислим да Ђинђић више ништа не мисли. Он се грчевито сада ухватио за Ђукановића и мисли да му је то једина шанса да остане у политичком животу. Имао сам пре неко вече један директан дуел са Ђинђићем у биоскопу "Рекс" у Београду, организацији Б92, не знам да ли је та касета стигла и до Чачка.

Они сада траже локалне радио и телевизијске станице преко којих ће то емитовати, али не труде се много, јер је Ђинђић лоше прошао у том дуелу. Изгубио је главу у једном тренутку и признао, не знам да ли је синоћ на државној телевизији то емитовао, он је признао, каже - да су све шан-

се да се изазове тешка политичка криза, да се распусти скупштина, да се иле на изборе.

Јесте, постојала је та шанса, али ми смо то спречили, јер није случајно што су Американци темпирали кризу на Косову и Метохији, изазивање терористичких аката и обрачуна са очекиваним неуспелим формирањем Владе Србије и неизгласавањем савезног буџета. Ми смо нападали савезни буџет као странка, али тог дана, када је требало у Већу република да се гласа, десили су се терористички акти на Косову. Не могу ја у таквом тренутку да страначке интересе стављам у први план.

У том тренутку, када је држава у патњи, када се заоштравају притисци морамо да изгласамо, на ћемо се опет свађати и препирати ко је у праву, шта је било исправно, шта је било погрешно, ко је бољи ко је лошији и тд. Могли смо и ми да кажемо - нећемо никакву владу.

Нисмо ми много ни преговарали, ако се сећате, у тих шест месеци два пута су наши представници били код Милутиновића, два пута код Марјановића и то је било све. Драшковић је преговарао у име Српског покрета обнове и то интензивно. Ми нисмо. Међутим, у једном тренутку када се видело да је ђаво однео шалу ми смо ушли у игру. Рекли смо, ми инсистирамо да буде наш мандатар, али тражимо принципијелно да однос снага у Влади буде пропорционалан односу снага у Народној скупштини. То нам је био једи-

ни услов. Врло лако смо се договорили. Шта би се десило да нисмо пристајали. Распустила би се Народна скупштина. Ми бисмо сад били у грчу предизборне кампање, а Американци подигли Шиптаре на територији Косова, и то би била последица. Нико то више не би могао да спасе.

Е, ова Влада мора да буде стабилна, јер прети опасност или Косову или било ком другом делу Србије. А, после, када ми изађемо из те кризе, још ако се покажемо успешном, онда може да се продужи. Знате, успешног, доброг коња не треба мењати, ако постигнемо добре резултате и народ буде задовољан. Да га бар сачувамо на Косову. То је најбоље. Ако је нешто добро треба да остане иза ове владе, а то је пре свега да успемо да сачувамо Косово у саставу Србије.

Онда, да видимо да ли ћемо бити успешни да изађемо из економске кризе, хоћемо ли разрешити социјалну беду. Нешто смо успели сада, последње повећање пензија је било 5%. Нисмо могли више сада. Ако нас не блокирају, ако нам не заведу строже санкције и ако нам успе процес приватизације, и ако један број фабрика, као прошле године што је продато 49% телефонске компаније, ако успемо да продамо странцима, да увучемо страни капитал, да решимо проблеме великих система, речимо "Првене заставе" и неких других, онда ћемо имати новца да вратимо што се дугује пензионерима, да иду пензије редовно. Дугујемо седам пензија земљорадничким пензионерима, годину дана касне дечји дола-

Стално на мети терориста: Бабалоћ, село насељено Србима избеглим из Албаније

Маскирани терориста: припадник такозване "ослободилачке војске Косова"

ци, па да подигнемо те износе, да инвестирамо у путеве, јер се путеви најбрже исплате. Знате, онда, рецимо, можемо да радимо. Не знам хоће ли бити успешна или неуспешна Влада, али вам гарантујем да се нећемо обрукати никаквим криминалним аферама. Е, ту ћемо да будемо бескрајно чисти.

Судити за поступке а не речи

Водитељ: Зашто власт дозвољава Шиптарима да пале и жаре на Косову, зашто их не ухапсе - пита један гледалац.

Др Шешељ: Па, зато што не можемо да хапсимо људе када немамо конкретне доказе да су терористи. Знате, то би требало да оправдамо, то би послужило као аргумент нашим противницима, нашим непријатељима. Ми можемо да ухапсимо само оне код којих се нађе оружје. То је кршење закона.

А за вербални деликт нећемо да судимо, ми смо за демократски систем, према томе, не можемо да судимо за то, можемо да судимо за поступке, а не за речи.

У УН и ОЕБС комплетни

Водитељ: Један наш гледалац каже: "Шта треба да урадимо да нас врате у Европску заједницу?"

Др Шешељ: Сад не треба ништа, кад би хтели тамо, нас неће ни у ОЕБС ни

у Уједињене нације. Избацили су нас из Уједињених нација, суспендовали су нас у ОЕБС-у, суспендовали су нас у статусу посматрача у Савету Европе. Ми тражимо да се вратимо у те међународне организације као пуноправни чланови. Док се не вратимо у ове нема ни говора о Европској унији.

Ако бисмо ушли једног дана можемо у целини, као Савезна Република Југославија, као Србија и Црна Гора у оквиру Савезне Републике Југославије, а не да нам прво отму Косово па хајде уђите. Знате, да нам отму Војводину, па хајде уђите. Да нам отму Рашку област, па хајде уђите. Шта то значи?

Нема теорије, наредних 20-30 година сигурно да се у овом правцу проширује Европска унија. Они су сада прихватили Пољску, Чешку и Мађарску, евентуално Кипар, не знам баш како ће то сад да ураде и ту ће застати.

Знате, пријем у чланство сваке нове државе, која по степену економског развоја и по нивоу животног стандарда заостаје за просеком стандарда Европске заједнице. Њима ствара проблеме, тешкоће. Узима им паре из касе. Они то избегавају. Немцима треба још стотину милијарди марака да ниво развоја Источне Немачке ускладе са нивоом развоја Западне Немачке. Они још купују фабрике, купују некретнине по Чешкој, Мађарској, по Пољској, али

не могу баш да се распну на све стране. Много им је далеко да иду у нерационалне инвестиције.

Демократска оријентација радикала

Водитељ: Један наш гледалац пита - зашто се не забране странке које дижу бунт против своје државе а лидери ухапсе?

Др Шешељ: Па, то би био метод који се не би могао подвести под неке демократске норме. Не би могао да има демократске атрибуте. Ми смо искрено демократски оријентисани. Либерали смо по економским опредељењима и демократе по политичким. Не у оном ђинђићевском смислу него у овом општем смислу, тако да нећемо да хапсимо политичке противнике. Хапсимо само оне који се огреше о закон. Ту треба да будемо много ригорознији него до сада.

"Велика Србија" о Вуку

Водитељ: Један гледалац пита - како је било данас на суђењу у Београду?

Др Шешељ: Било је врло интересно. Чуо сам да је Студио Б, Студио Б се не гледа у Чачку, право неку монтажу од тог суђења и свега тога, како би Драшковића приказали, малтене, као хероја, али било је веома интересантно и веома забавно. И, ја сам поднео на 107 куцаних страна, практично књигу, стручну анализу Драшковићевог наркоманског понашања. То ћемо ускоро све објавити, сав материјал са суђења у специјалном издању Велике Србије, знате. Нека народ и то види.

Гонзалеса у Баскију

Водитељ: Да ли схватате да је време за мењање спољне политике, да је Србија део Европе, да наши политичари оду на запад и покажу да нисмо лоши момци - каже један од гледалаца.

Др Шешељ: Где да покажемо? Код кога да докажемо? Као да Запад ништа не зна. Ваш гледалац полази од претпоставке да су на Западу све идиоти и незналице, да апсолутно немају појма шта се овде дешава, па сад идемо ми да им просветлимо душу и памет. Има и у Београду политичара који тврде - ми имамо да докажемо нашим аргументима.

Запад зна све то боље од нас. Запад на научан начин прилази анализи ових проблема. Запад те моћне западне силе, све нас имају у компјутерима, и научним анализама одређују који су по тези најбољи да остваре своје интересе. Све знају и шта се дешава на Косову, и шта се дешава у Србији. Апсолутно све. Њих истина ту не интересује. Њих руководи интерес.

Ево, непрекидно се позивају на демократске изборе и било је овде проблема, заиста, на изборима. Увек је овде

било проблема на изборима. Али, траже да нам Гонзалес стоји овде и броји резултате, да нас он подучава у име ОЕБС-а, Европске уније, ко зна кога, како треба да се прави демократија.

А, шта су урадили ти исти људи из ОЕБС-а Републици Српској? У целој Босни и Херцеговини? Како су тамо фалсификовани избори, како су тамо манипулисали. То су ноторне чињенице. Тамо су се неупоредиво боље ствари решавале него у Србији. На нама је да сада и то усклађујемо да исправљавамо, да дорађујемо итд. Али, они нам не могу бити гарант.

Шарене лаже жуте штампе

Водитељ: Поздрав за патриоту, господина Шешеља, и питање - зашто наши органи власти не ухапсе вође албанских терориста и сепаратиста.

Др Шешељ: Одговорио сам већ на то питање.

Водитељ: Да ли Влада размишља о укидању таксе за излазак из земље?

Др Шешељ: Не, то није надлежност Републичке владе, али мислим да ни Савезна влада за неко догледно време неће бити у стању да то уради. Већ сам рекао да смо донели одлуку, одмах после девалвације, и то је спровела Савезна влада, ми смо се сложили, а као странка смо се непрекидно залагали да увек буде реалан курс динара. Сада имамо реалан курс динара. Ми смо донели одлуку да нема ребаланса буџета, значи, да сами, као Влада, стежемо каиш и да мање трошимо. Нема усклађивања са новим курсом динара, а када укидате неке таксе и порезе ви морате одмах тражити варијанту како да надокнадите тај новац који сте раније примили из тог извора. Ако укинемо ту таксу, да уведемо неку другу, да би надокнадили те паре. Нема државе на свету у којој се не плаћа порез, у којој се не плаћају таксе осим можда Уједињених Арапских Емирата, и неке тако сличне нафтом богате земље.

Ми смо данас донели одлуку да смањимо допринос и порезе на плате, али смо одмах нашли варијанту да уведемо порез на укупан приход, дакле да опорезујемо оне који имају највише. Мислим да ће то народ поздравити. И, ако буде негде требала нека корекција цене, не велика - одмах наглашавам, и уопште не гледајте ово што пише жута штампа, шта најављује Дневни телеграф, то је најлажљивија новина у Србији, шта најављују Блиц, Наша борба, ко зна шта све најављују. Пошто сам ја председник Одбора за привреду и финансије у Влади, као - обећао сам поскупљење струје 30%, обећао сам овима оно, онима оно, нема ништа од тога. Негде где морамо идемо на минималну корекцију, минимално повећање.

Против забрана политичких странки

Водитељ: Присталица нисам ни једне странке, каже наш гледалац. Да ли треба забранити рад Демократске странке, а друго - рат у Босни и Хрватској, Чачак је завнично дао 40 жртава, у том рату смо сви изгубили, да ли Србија за љубав шачице људи треба да изгуби своју младост?

Др Шешељ: Мислим да не треба забрањивати ни једну странку. Треба забрањивати само терористе, оне који се дижу на оружје. Ви знате, Српска радикална странка је била увек против забране, чак и онда када је дошло до жестоких сукоба пред Савезном скупштином и када је убијен један полицајац, па је јавни тужилац покренуо иницијативу за забрану Српског покрета обнове. Ми смо били против, одмах смо рекли да смо против. Треба да се истражи ко је крив за конкретно убиство, ко је убио, јер ако је неко наредио онда ко је наредио.

Али, да се странка у целини не сме забрањивати. Дакле, ту смо искрено, до краја на демократским принципима. Није у питању шачица људи на Косову и Метохији. То је решимо 200 хиља-

да Срба, и поред ових милион избеглица из западних српских земаља, тих 200 хиљада би били 200 хиљада мука и невоља више, али и то би се некако поднело. Али, губимо територију, и ако је сада изгубимо губимо је за сва времена. То је колевка српске државности, то је једна веома богата територија.

Један од разлога што су Американци толико заинтересовани је тај што су изгледа сателитским осматрањима установили да тамо постоје велике резерве нафте. То наши научници још нису истражили. Затим имамо лигнита за триста година. Можемо бити главни извозници струје у целој Европи на основу косовског лигнита.

Друго, имамо велико рудно богатство. Ми смо сада економски слаби да то све ставимо у функцију, да то експлоатишемо. То све морамо сачувати, то морамо сачувати за младост Србије, за будућност Србије.

Против страног мешања

Водитељ: Како ћете реаговати ако Милишевић пристане на страначко мешање? Не верујем да се ради о иностраном...

Зашто Американци нису ставили такозвану "ослободилачку војску Косова" у регистар терористичких организација?

Др Шешел: Страначко мешање? Инострано мешање ваљда. Лично не верујем да ће Милошевић пристати. Апсолутно не верујем. Разговарали смо о томе и чврсто се договорили да нема страног мешања. Ми смо отворена држава. Странци могу да путују и да разговарају са ким год желе, али када ми разговарамо са представницима шиптарских партија нема нико други да учествује у том разговору.

Може да посматра те разговоре. Лично бих био за директне телевизијске преносе, нека гледа ко год жели. Шта ми треба да кријемо. Али страни арбитар, страни медијатор, не може. Не долази у обзир. И, ту су чврсто стали и Српска радикална странка и Социјалистичка партија Србије и Југословенска левица, коалициони партнери у Влади народног јединства. На томе почива наша Влада.

Водитељ: За Косово постоје канцеларије у којима се налазе људи за праћење кршења људских права. Да ли ће после референдума да буду затворене и да ли ће бити ускраћено кретање посматрачима, јер је очигледно да нам праве проблеме. Поздрав потпредседнику Владе.

Др Шешел: То не би могао сад директно да одговорим. Ми знамо чиме се све баве та страна представништва на Косову и Метохији, али знате, тим стварима се баве и неке стране амбасаде у Београду. Ми увек морамо да процењујемо шта нам више доноси користи а шта нам више прави штету. Ми мислимо да за сада није потребно да се затварају та представништва, али пратимо све то и ценимо и сви потези које будемо повлачили у будућности биће на основу сагледавања наших конкретних интереса и то треба ради заштите државе.

Пријемним испитима одзвонило

Водитељ: Милан Медаковић из Чачка - поздрављам господина Шешела и водитеља, када ће бити укинута пријемни испити на факултете?

Др Шешел: Бавили смо се мишљу, пошто сада спремамо нови Закон о универзитету, да то одмах урадим. Највероватније то неће моћи ове године да се уради. Ево шта би ту био сада конкретан проблем. И, ми бисмо то можда сада одмах укинули. Али, бојимо се велике навалe матураната на медицински, правни, економски, филозофски, архитектонски и електротехнички факултет. Ако се пет хиљада студената пријави за медицински факултет онда је то немогуће. Морамо да нађемо неку варијанту у којој би то могли да распорестремо на све факултете.

Знате, та идеја је добра и ми нисмо од ње дефинитивно одустали, и наши коалициони партнери у Влади веома озбиљно размисљају томе, али вероватно неће моћи одмах сада да је уграде у закон, тако да матуранти ове ге-

нерације треба да спремају пријемне испите.

Лично сам, свом душом, интимно против. Само да се разумемо, има ту и једна ствар коју би требало урадити на усклађивању критеријума код оцењивања по разним школама и радним местима по Србији. Уколико би сад имали решимо на медицинском факултету отворен упис, појавило би нам се хиљаде и хиљаде одликаша, можда и вуковаца и морали би све да их упишемо. Е, сад толико ипак не можемо. Не можемо физички да издржимо. Која ће бити варијанта то ћемо тек да видимо.

Приоритетан посао, крпеље са грбаче

Водитељ: Гледалац из Лајеваца пита - да ли је истина да је држава обезбеђивала средства за развој Косова, а уз то још из неких фондова је вршено обезбеђивање средстава шиптарским досељеницима за откуп српских кућа и окућница у циљу исељавања Срба са Косова. Да ли има правног основа за доношење неког закона о проглашењу ништавих свих таквих договора и да ли је могла да се изврши укњижба некретнина на купце, Шиптаре, који нису имали наше држављанство?

Др Шешел: Све је то рађено под Титовом комунистичком машином, све. А, ја сам и из тог разлога говорио да треба да сређујемо земљишне књиге и књиге држављана, књиге рођених и књиге умрлих итд. Не можемо сада. Сад нису прилике да се овим послом озбиљније позабавимо. Да прво скинемо са грбаче ове западне силе, спољне притиске а после ћемо ићи темељитије у сређивање стања у земљи.

Дуг је рђав друг - пензије у првом плану

Водитељ: Знате, Туфегчић из Краљева пита - какве су шансе да се пензијски фонд стабилизује враћањем новца који је депенијама из пензијског фонда улаган у јавне државне објекте, аутопут, пругу Београд-Бар, Београдски сајам, Сава Центар, Београдски метро, а завршени објекти годинама остварују приходе. Пензионем фонду се не враћа ништа, а пензије се не исплаћују месецима.

Др Шешел: Од свих тих грађевина, рекао бих, а неке су заиста финансиране из пензијског фонда, само Аутопут доноси неку конкретну зараду. Немогуће је сада обновити пензијски фонд. Ми сад муку мучимо да имамо редовну исплату пензија за ову годину.

Ове године имамо 12 пензија. Па нам је следећи задатак да исплатимо оне заостале пензије. Када све то измиримо онда евентуално можемо попуњавати фонд. Сада једноставно не можемо да обновимо фонд јер су нам обавезе много веће од прилива средстава. Ево, ја заиста кажем - тешком

муком је сада обезбеђено 5,5% да порасту пензије, то је први део за фебруар.

Водитељ: Господине Шешел, ако се слажете, ево једна група питања о пензијама, када смо већ ту. Гледалац пита - да ли ће до краја маја бити исплаћена законска пензија са обрачуном август-јануар. Следећи каже - када ће и да ли ће моћи Влада да исплати дуг пензионерима за период август-јануар?

Др Шешел: Ево, појавио се један проблем, који је, у ствари, раније направљен. Урађена су два модела израчунавања. Један модел је обухватао све за послене раднике и оне на приндном одморима, а други модел само оне који нису на принудним одморима, који примају плату. И, дошло је до паралелне примене тих модела и дошло је до извесних проблема у тим обрачунама. Сада тражимо варијанту како то да ускладимо.

Ми имамо једну идеју, али немамо прилику да је остваримо. О томе сам нешто говорио и представницима неког пензионерског удружења који су долазили код мене а онда су они у јавност изашли са разним небулозама итд. Ми се бавимо мишљу, ако не можемо новцем да исплатимо заостале пензије, заостале, да илемо неком варијатном бонова за електричну енергију, за неке друге ствари. Па да прво исплатимо у оним изјесима а онда да пензионерима исплатимо да плате комуналије, струју и сличне ствари.

Ту сад тражимо варијанту како да покријемо јер нам је слеткропривреда у тешкој ситуацији и сад јој треба новац за ремонт постројења. Преко лета мора да се изврши ремонт како би спремни дочекали зиму. Знате, практично смо сада запетљани као пиле у кучину. Имамо добру жељу и намеру да ово решимо, тражимо сада излаз. Који би био излаз?

Када би ми могли сада да приватизујемо неку велику фабрику, да добијемо новац, да тај новац дамо одмах Електропривреди за ремонт постројења, а да на основу те вредности исплатимо свим пензионерима заостале пензије кроз бонове за струју, исплатимо дечије додатке кроз бонове за струју. Дакле, једним ударцем бисмо ту постигли два циља. Е, сад, трагамо за том варијантом. Кад ћемо је наћи, било је неких предлога, знате. Било је неко решење на помолу и за "Црвену Заставу", док нису сад опет почели да звецкају санкцијама. Чак и ако нам не уведу санкције, они су нам за неки месец уплатили потенцијалне стране партнере да уђу са пословима у нашу земљу. Знате, претња санкцијама одмах изазива неке ефекте на тржишту и странац неће да рескира.

Водитељ: Наша гледатељка, пензионер из Чачка, пита: господине Шешел, можемо ли се надати испуњењу вашег обећања о исплати дуга заосталих осам пензија нама, најугроженијем делу становништва?

Др Шешел: То је раднички пензионер. Није осам него седам пензија, мислим. Седам је неисплаћено. У сваком случају, огроман је износ.

Нулта тачка за радикале

Водитељ: Исто питање поставља и Милић Јањић, у вези пензија и допуњује га питањем: када ће бити исплаћени дугови дечијег додатка?

Др Шешел: Одговорио сам на сва та питања. Ево, тражимо начин да то исплатимо. Тражимо најповољнију варијанту. Једна од тих могућих варијанти државе су бонови. Али, за то морамо имати покриће.

Водитељ: Наша гледатељка, пензионерка из Чачка, каже: ви сте за мене председник Србије. Зашто дозвољавате поскупење, када су нам пензије тако мале и да ли ће бити још неких повећања?

Др Шешел: Ја се надам да ће бити. Не могу сада да кажем када. Ми смо до 24. марта били жестоки политички противници левичарских странака и свих других странака. Знате, у политичком животу је нешто најприродније да се странке међусобно боре, супротстављају, сукобљавају. А народ то посматра, извлачи закључке и опредељује се.

Ову владу смо формирали 24. марта, и тај 24. март је сада за нас нулта тачка. Што је било до 24. марта ми не заборављамо, искуства смо стекли и тим искуствима се руководимо. Али, ми не идемо сада у расправу шта је ко радио, шта је ко говорио итд. Ми сад тражимо варијанту да ова влада функци-

онише на највишем степену поверења међусобно, међусобног поверења коалиционог партнера. И до сада то успева. Не значи то да нема неких трзавица, али све је то у оквиру коректног и у оквиру добронамерног.

Све док тако поступамо, имамо шанси да имамо неке боље ефекте. Знате, наше седнице Владе не трају дуго, али седнице одбора, радних група трају много дуже, све се темељито припрема.

Ево, за први месец нашег функционисања имамо нешто конкретно, што смо успели да обезбедимо. Рецимо, то је ова измена пореског закона, то је израда неких нових закона, који ће се наћи за који дан пред Народном скупштином, укључујући Закон о локалној самоуправи, Закон о универзитету, у перспективи Закон о информисању и цео пакет пореских закона. Идемо ка поједностављењу и смањивању пореских стопа, а онда ка обезбеђивању да сви плате порез. Значи, прво да олакшамо привредним субјектима, а онда нека уредно плаћају.

Америка зецка оружјем – мале земље заморчићи

Водитељ: Када ће Влада предузети енергичније мере, да нам деца више не гину - пита један гледалац из Чачка.

Др Шешел: Предузимамо енергичне мере, и ја мислим да добре резултате постижемо, да су заиста биле ефикасне мере полиције на Косову и Метохији. Војска је надлежност Савезне

државе и савезног председника, војска се показала веома добро.

Водитељ: Када ће добровољци отићи да бране Косово - пита један гледалац.

Др Шешел: Још увек нема потребе да се укључују добровољци. Знате, спољна опасност, агресија, онда ћемо сви да будемо војници.

Водитељ: Колико је Америка сложна у својој кући да подржава ова своја реаговања и акције према свету?

Др Шешел: Па, није Америка сложна у својој кући, али она некада индучује своје унутрашње проблеме на спољну политику. Рецимо, када је Клинтон био на врхунцу кризе око оних његових љубавних афера, онда је зецкао оружјем око Ирака. Али му није успело да приволи своје савезнике, никога осим Велике Британије, да се изврши озбиљан војни удар на Ирак. Он се сада преусмерио на Србију. Мале земље су просто заморчићи у тој светској политици.

Имовина Републике на доброш

Водитељ: ББЦ оглашава да српска полиција не сме да уђе у село Дреницу и нека друга села. Коментар?

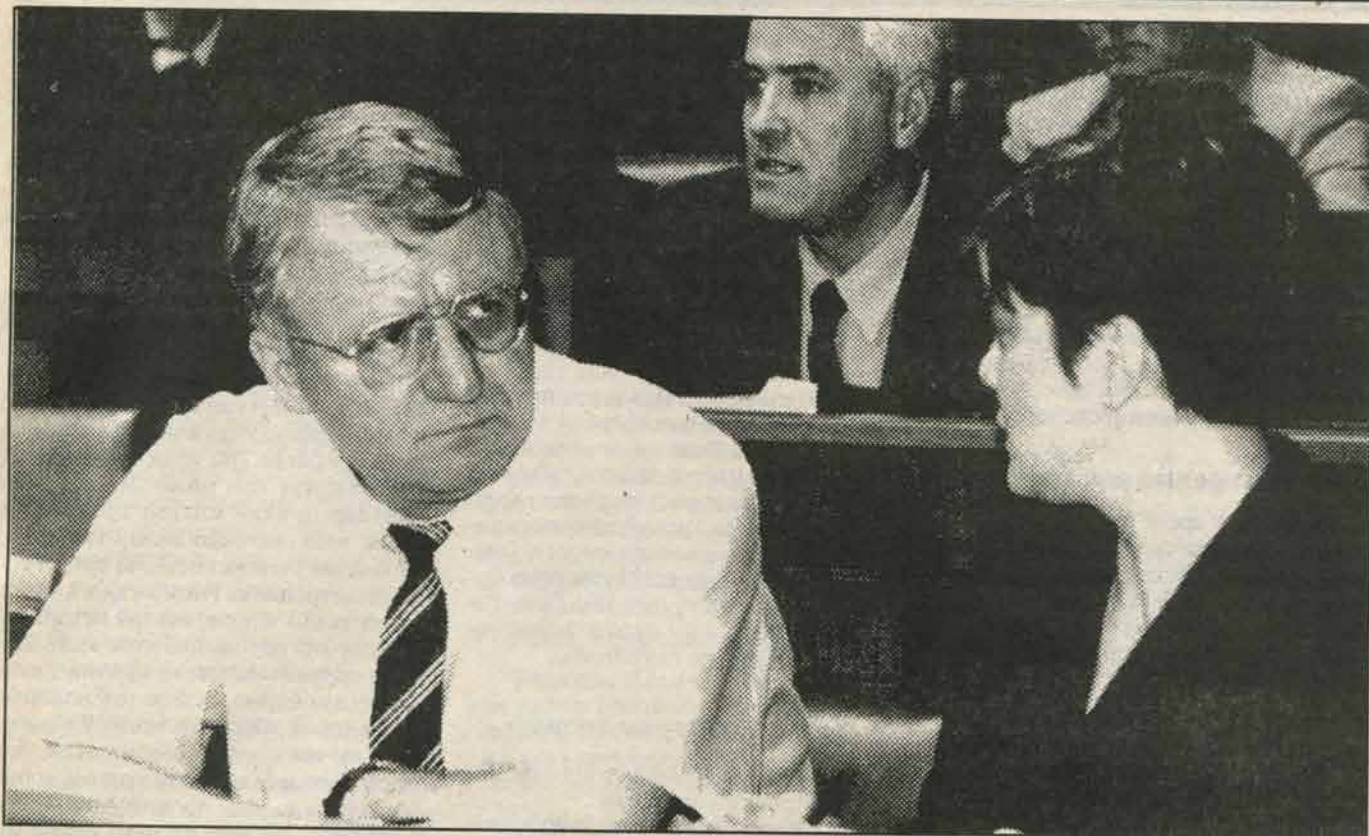
Шта је било са обећањима о продаји вила и имовине на Дедињу у власништву неких политичара?

Др Шешел: Српска полиција сме да уђе у сва села. Наравно, постоји извесан ризик, негде мањи, негде већи, али у сва села српска полиција сме да уђе.

Што се тиче продаје имовине, и на томе радимо и задужили смо Републи-

На Косову и Метохији Шиптари данас живе добро

Чврст став: нема ребаланса буџета, нема штампања новца

чку дирекцију за имовину Републике Србије да нам припреми комплетан попис имовине. Е, сада нам ту неке општине праве сметње. Велики број општина није доставио, иако је то била законска обавеза, попис државне имовине на својој територији. Огроман број општина, скоро половина.

Ми сад тражимо варијанту да на-терамо општине да то ураде, да им запретимо да, уколико у року од месец лана, решимо, још нисмо варијанту правно разрадили, то је у фази израде, да им запретимо да им нећемо исплаћивати новац из буџета, док то не доставе Републичкој влади, односно Републичкој дирекцији.

Када буде готов у потпуности тај попис имовине Републике, онда ћемо ићи на продају путем јавне лицитације онога што није неопходно за функционисање државе, како би тиме створили одређену суму новца и измиривали ове државне обавезе. Пре свега ове обавезе социјалне природе, пензије, де-чије додатке, инвалиднине и остало.

У потрази за правом варијантом

Водитељ: Ево два питања нашег гледаоца. Плаћање пореза на плате изнад 1.000 марака. Да ли сте свесни колико људи имају плату испод 100 марака?

Друго, ако пензије до сада нису редовно исплаћиване, шта ће бити даље, из којих фондова и на који начин ће се даље исплаћивати?

Др Шешел: Практично врло мало се исплаћује из фондова. Тражимо дру-ге варијанте. У свим министарствима

крешемо разна давања. Пре неки дан нека организација, која се зове Светска српска заједница, а има представништво у Швајцарској, у Америци, тражи паре. Колико тражите - милион и по динара. Е, не може. Министар их је вратио, не може, нема пара, док се не исплати дечији додатак, нема.

И многе друге смо тако одбили. Ригорозно поступамо, крешемо у свим министарствима и усмеравамо за пензије, за дечије додатке. Сада је опет један мали износ исплаћен на име тих дечијих додатака, није могло више. Али крешемо...

Нећемо да купујемо станове, нећемо да купујемо аутомобиле, нећемо да расипамо паре за било шта друго, усмеравамо за оно што је најпотребније.

Апетити Запада

Водитељ: Велимир Митровић пита: да ли страни представници једино траже Косово или нам следе санкције? Има ли неког другог излаза или је ово безизлазно?

Др Шешел: Па, да видимо сад да ли ће бити санкција. Не могу ја баш сад да призивам тако нешто, можда и неће бити. И какве ће бити, ако уопште буду. Они сад траже Косово, сутра ће тражити Рашку област, Војводину. На опцељену Црне Горе већ раде.

Водитељ: Једна мајка пита да ли ћете дозволити да деца на Косову прођу као у Словенији и Хрватској.

Др Шешел: Не, то се неће догодити. Ја сам већ рекао, ангажовани су професионалци на Косову, искусни људи.

Марифетлук црногорског режима

Водитељ: Да ли је истина да сте платили откуп муслимана у Штрицима? То јављају медији.

Др Шешел: Одговорио сам на то одмах. Можда ме оптужују да сам убио и Дона Кенедија и Мартина Лутера Кинга итд. То је један марифетлукактуелног режима у Црној Гори пред ванредне парламентарне изборе. То је смешна ствар, трагикомична, знате. Ипак је то једна трагедија и сад праве од трагедије комедију.

Водитељ: Ево, једна констатација једног нашег гледаоца, који није дао своје име: гостујете по Србији и причате то што причате. Ми то све знамо. Зашто не одете у свет и страним лидерима, који се мешају у наше послове, не испричате све ово?

Др Шешел: Одговорио сам, они то све знају боље од нас.

Порез на велике плате

Водитељ: Колики проценат људи prima плату од 1.000 марака па и више?

Др Шешел: Известан проценат има, не знам тачно колико, али сад ћемо то да установљавамо и да их натерамо да плате порез. Биће то добар извор прихода за државу, има их поприлично.

Путеве под кључ

Водитељ: Зашто се по хитном поступку не укине Закон о повратку Срба на Косову из 1948. године? Зашто се информативна канцеларија, америчка полуамбасада не протера са Косова? Зашто се

Нужда закон мења: Влада народног јединства формирана је усаглашавањем минимума програмских начела

али све зависи од тога да ли ћемо обезбедити новац. Што се тиче Ибарске магистрале, сада је боље стање него што је било рецимо пре две или три године, у много бољем је стању. Али, знате, не треба нама да поправљамо Ибарску магистралу. Нама треба аутопут од Београда до Чачка, па даље у Црну Гору. За све ово што је нама неопходно, треба да нећемо варијанту, а не можемо је у потпуности наћи док нас притишћу ове западне силе. Нама је потребан страни капитал, да отварамо концесије, лиценце, да уђемо у тај посао, јер је врло озбиљан, и то би трајало вероватно пет, шест или десет година, ко зна колико, али једном морамо кренути.

Косово и Метохија су политички проблем

Водитељ: Један гледалац каже - Матовић је рекао да се проблем Косова може решити страним улагањима. Како то када смо изгласали немешање странаца?

Др Шешељ: Страно улагање није мешање странаца. Не знам само како се може страним улагањем решити проблем Косова. Није проблем Косова економски проблем, знате, него национални, политички.

А, што се тиче страног улагања то није мешање у унутрашње односе. Мешање у унутрашње односе је када се меша нека држава у унутрашње политичке прилике, да покуша да неметне своју вољу, када се меша нека међународна организација, а у међуна-

родном јавном праву међународне организације су по дефиницији организације које управљају државама. То су значи разни страни фактори, уније, савези.

Водитељ: Колико година сте били противник левице, а сада их подржавате?

Др Шешељ: То што сам тврдио тврдио сам као политички противник левице. Сада не подржавам левицу, него смо нашли једну солуцију да заједнички формирамо Владу, усагласили смо минимум програмских циљева. Тај минимум је изражен кроз експозе премијера Марјановића приликом формирања Владе у Народној скупштини и трудимо се да то сада реализујемо. Оно што су међу нама разлике, сада остављамо по страни, трудимо се да максимум енергије уложимо да решимо ове горуће, најакутније проблеме.

"Демократија и догма"

Водитељ: Шта је са контролом рада руководилаца предузећа и њиховог расипања државне имовине? То је једно питање.

И друго, да ли нам Руси могу помоћи?

Др Шешељ: Руси нам могу помоћи, помажу нам донекле, можда би могли и више, можда ће нам помоћи и више, то ћемо да видимо.

А што се тиче проблема предузећа, то се само потпуном приватизацијом може разрешити. Нема друге варијанте.

Водитељ: Да ли је изводљиво, пита један наш гледалац, да комплетно срп-

ско руководство, заједно са Владом, прегне на Косово и пресели свој рад тамо. Народ би, каже он, добио сигурност, а Запад би био затечен.

Др Шешељ: 1987. године забрањена ми је књига "Демократија и догма", у којој сам предлагао да се српска престоница пресели на Косово и Метохију. Илеја је добра, само немамо кад да је реализујемо. Јер, пресељење Владе подразумева пресељење огромне државне инфраструктуре. То би коштало бар 2-3 милијарде марака. Нема тих пара сада. Тад је то можда могло да се уради, сада не може. То би довело до пресељења неколико стотина хиљада људи и то не би била лоша варијанта да је на време спроведена, да је неко размишљао о томе.

Водитељ: Ево, господине Шешељ, дошли смо на сам крај емисије "Разговор с поводом". Да ли желите можда да се као потпредседник Владе обратите нашим гледаоцима.

Др Шешељ: Скоро два сата се обраћам непрекидно гледаоцима и као потпредседник Владе и као председник Српске радикалне странке. Ово је моје прво гостовање на вашој телевизији и надам се да неће бити и последње.

Водитељ: Бво, већ је отворен позив да гостујете поново у нашим емисијама. Хвала Вам што сте били гост.

Др Шешељ: Било ми је задовољство.

Водитељ: Поштовани гледаоци, била је ово емисија "Разговор с поводом". Гост у нашој емисији био је потпредседник Владе народног јединства, Владе Републике Србије, господин др Војислав Шешељ. Хвала на пажњи и пријатно вече.

НАЦИОНАЛНЕ МАЊИНЕ У СРБИЈИ ИМАЈУ СВЕ УСЛОВЕ ЗА ПУН ПОЛИТИЧКИ, ЕКОНОМСКИ, ПРОСВЕТНИ И КУЛТУРНИ РАЗВОЈ ПО СВЕТСКИМ СТАНДАРДИМА

**ПРОБЛЕМИ НАЦИОНАЛНИХ МАЊИНА ТРЕБА ДА СЕ РЕШАВАЈУ
НА ЈЕДИНОМ НАДЛЕЖНОМ МЕСТУ - У СКУПШТИНИ СРБИЈЕ**